

STUDENTS

IZNĀK 2 REIZES
MĒNESI

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

NUMURS MAKSA
20 SANT.

Redakcija un kantoris
Rīga, Valdemāra, iela № 69 dziv. 8. Tālr. 9-4-6-6-6. Runas stundas: svētdienās no 11-12, pirmdienās no 18-19.

K. Branta un K. Upeslejas nodibināts 1922. gadā.

Pasta adrese: Rīga, Pasta kaste № 70. Pasta tek. rēķ. № 24. Gada abonem.: Ls 3.
Sludinājumu maksa: priekšpuse 90 sant, tekstā 60 sant, sludin. daļā 20 sant, pa
petitirindību + 5% sludināj. nodoklis.

№ 183.

Ceturtdien, 3. decembrī 1931.

X. ak. g.

Vold. Reiznieks

Sīkstulis un uzdzīvotājs.

Cilvēks dzimst un aug kā viduvējs pasaules cēlums, bet viņā ir nerimstoša dzīja pacelties pār vidējibu. Bet lai paceltos pār vidējibu, vajaga ideālu. Ideāls ir vedējs tiem, kas grib tikt vajā no savas vidējibas vai zemākā stāvokļa. Jau no agras bērnības cilvēks tāli iejet šo ideālu pasaulē.

Bet ar laiku izrādās, ka ideālu ir joti daudz, un, kā liecina dzives nelaimes, starp tiem ir ne mazums aplamu, parvedošu ideālu. Tamēj jau bērniem vajaga dot tikai attiecīgus ideālus un viņus pasargāt no aplamiem, bet jauniešiem pašiem vajaga joti kritiski nostāties pret viņiem, lai vēlāk nebūtu rūgti jānožēlo kāda sava aplama aizraušanās. Lai nu tikt galā ar aplamiem tēdāliem un lai pareizos ideālos orientētos, vajadzīga ideālu pareizības un aplamības iezīme.

Šī iezīme ir neatkarība jeb a utōnomija. Tas ideāls ir pilnīgi pareizs, kas cilvēku padara autonomāku, nekā līdz tam, protams, autonomu no visa jauna un slikta. Ja ideāls ved uz atbrīvošanos no sociālās verdzības, mantiskas atkarības, kaisību un zemību valgīem, garīgas tumsības, noziedzības un jaundarīšanas darbiem un tieksmēm, tad tas nenoliedzami ir labs ideāls. Zināms, te var iemaisīties iekšā autonomijas prasības ari jaundarīšanai, bet šim gadījēnam autonomija jāsaprot tikai priekš laba. Jaunam un jaundarīšanai nekad un nekādos apstākļos nav piešķirama autonomija. Tāpēc nekad cilvēks nevar piešķirt sev gribas brīvību darīt netikumus, noziedzības un negēlības. Ar brīvību un autonomiju saistīs tikai laba sfaira, kamēr jauna sfaira jāsaista ar nebrīvību. Jauns, protams, ari cēsas pēc brīvības, bet tāni zīņā viņam uzliekamas arvieni stingrākas važas. Un uzliekamas važas ne tikai jaunu darošiem dabas spēkiem un cilvēkiem, bet jo sevišķi sava paša sliktām un jaunām tieksmēm. Jaunā alga un sods ir verdzība. Kā noziedznieku galīgais sods ir ieslodzīšana, tā vienādi vai otrādi iesloga visus tos, kas iet pakal aplamiem ideāliem. Turpretī tie, kas iet pakal labiem un pareiziem ideāliem, nevien paši sasniedz arvieni lielāku neatkarību, bet ari pasaule viņiem dod lielāku un pilnīgāku brīvību. Cilvēks, kas ir sasniedzis visaugstākos iespējamos ideālus, galā labprātīgi tiek atzīts par citu cilvēku vedēju. Vēšāna vairs nav vienkārša autonomija, bet zināmā mērā dubulta. Cilvēks ne tikai pats ir brīvs, bet pa saviem brīvības ceļiem var vest un ved ari citus cilvēkus. Tādi lieli vedēji ir profeti, kas ir nodibinājuši reliģijas ar reliģiskiem ideāliem. Līdz šai dienai jūdus ved Mozus, kristiešus — Jezus, muhāmeda — Muhameds u. t. t. Protams, ir daudz ari zemāku vedēju. Tā kāds rakstnieks, kas ir uzstādījis kādu dzives ideālu, ar to pat ir ieguvis sev vešanas autonomiju.

Tā tad pareizas un aplamas ideālības ceļš ir skaidrs. Pareizā ideāliba cilvēkiem dod arvieni lielāku autonomiju labā sfairā un galā sasniedz vešanas pilnību un tiesību, tamērī aplamā ideāliba cilvēku arvieni vairāk ierobežo brīvībā, bet galā izbeidzas ar fizisku ieslodzīšanu vai pat fizisku iznīcināšanu. Tā autonomijas iezīme priekš ideālibas ir pilnīgi apmierinoša. Kā nu tagad kerties pie lietas un tikt kā pie ideāliem, tā viņu kodola — autonomijas?

Pats par sevi saprotams, ka autonomijas pamata noteikums ir varenība. Cilvēks nemītīgi atrodas tādā vide, kas viņu spaida, mudina, aicina, vispār cēsas iespaidot un ietekmēt, lai viņš darītu ne to, ko viņš pats grib, bet ko grib šī vide. Pie tam parastā vide ir galvenokārt jauna. Kā klimatiskā vide cilvēkam uzlāz slimības, tā oiko-

Neaizmirstiet latvju sievieti — māti —

— Šai augošā bezdarba posta laikā. Viņa vienīgā ir latvju strādnieku ģimenes turētāja un balstītāja, kurai vistuvāk stāv bērnu laime, prieks un ari asaras. Nāciet viņai palīgā: gan piedaloties ziedoju mu vākšanā, gan atsakoties no izpriečām un sartkojumiem. Studentu organizācijas var šeit daudz darīt.

Tagad nepietiek ar taupības lozungeniem, ar ko visi tik joti lepni. Lai taupa, kam tas pienākums un uzdevums — mūsu valsts un pašvaldību vadošās

nomiskā vide cēsas viņu aplaupit vai izmantot u. t. l. Lai nu pretoties šai vides tendencēi, tad nav cita līdzekļa, kā cilvēka varenība. Lai cilvēks nesaustētos, viņam vajaga silti ģerbītes, lai viņu nenoveiktu jauni cilvēki, viņam pašam vajag būt stipram, lai viņu nemānītu, viņam vajaga būt gudram u. t. t. Bet tas viss nav nekas cits, kā varenība savos dažādos veidos un pakāpēs.

Tomēr, ieejot jautājuma kodolā, varenības veidus vajaga sistēmatizēt. Kā mazs bērns nespēj pareizi izlietāt šauteni, tā vispār neattiecīga varenība var izrādīties par nesekmīgu. Tāpēc vajadzīga varenības veidu sistēma. Pati dzīve jau ari ir viņu izstrādājusi, tā kā vajaga tikai viņu ievērot, atzīt un tālāk atzinīgi pielietāt.

Protams, ka vispārmā kārtā izveidojama cilvēka personīgā varenība. Tai ir trīs labi pazīstamie pamata veidi: fiziskais spēks, gu dība un u ētiskais grības spēks. Tomēr ari dzīvē notiek lielas maldišanās un pat vienpusības. Tā skolas vēl vienādi, bet agrāk jo sevišķi, visu vērību piegriež gu dībāi, un ari te vienpusīgi, saprotot gu dībāi kā zināšanas, bet nejēmot vērā, ka gu dībāi kodols ir nodomu veidošanas spēja. Tagad skolas jau piegriež zināmu vērību fiziskai varenībai, bet vēl vienādi nav nostādīts istā augstumā ētiskais grības spēks.

Var pat tā teikt, ka agrākā skolas, pie mums apmēram Cimzes audzēkļu laikmetā, ētiskā grības spēka krāšanā bija nostādītas pamatlīgāk, nekā tagadējās. Tāpēc jauniešiem te pašiem meklējami šīs varenības avoti. Skolas, nevarēdamas vienoties par ētikas un reliģijas principiem, viņus ir novēdušas uz to zināšanu, nevis pildīšanu,

personas. Mēs studenti no saviem aprobežotiem līdzekļiem nekā nevarām ietaupīt. Bet katrs no mums ar latu vai divlatu artavu var sagādāt lielu prieku un laimi tām ģimenēm, kurām tuvās Ziemes svētku dienas sola postu un trūkumu.

Visas sab. organizācijas bez partiju izšķirības vienojušās lielajā palidzības darbā. Vienosimies ari mēs studenti. Vismaz savās organizācijās un Studentu Padomē.

Pagaidām te vajadzīga pašpalidzība. Kā jaunekļi aizvien ir paši izpalidzējušies, kad skola viņiem nav gājusi preti, tā tas vajadzīgs ari tagad.

Tālāk, aiz personīgas varenības nāk cilvēka mantiskā varenība, un aiz viņas dažāda veida sociālā varenība, kā ģimenes, draudzes, valsts, nācījas, cilvēces. Tomēr šie tālākie varenības veidi mūs patlaban neinteresē. Viņi ir jau vecāku cilvēku ideāli. Tā, piem. par valstisko varenību jārūpējas politiska vecuma cilvēkiem. Tikai tas gan paturams prātā, ka jauniešiem nevajaga sev atļaut priekšlaicīgi nodoties šiem tālākiem ideāliem. Viņiem ir pietiekoši darba pie savas personīgas varenības izveidošanas, un pārskriet uz šo tālāko ir aplamību. Tamēj, starp citu, skolnieku un pat studentu nodošanās politikai ir priekšlaicīga. Tikai tas, kas ir jau tīcis pie iespējamiem augstākiem sasniegumiem personīgas varenības ziņā, var kerties pie oikonomiskās un sociālās varenības krāšanas.

Ja nu atgrieztos pie personīgas varenības, tad viņa savā sasniegšanā saucama par sīkstumu. Lietā tā, ka cilvēks līdzīgs cauram traukam — ko tas dabūjis iekšā, tas tūdaļ grib „iztecat.“ Kā ēdiens jau iziet caur cilvēku, un cilvēkam periodiski jāēd, lai nenomērdētu savu miesu, tā tas ir vispār. Ipaši manta neturas jauniešu rokās. Jaunieši ir dabīgi izšķērējāi. Bet tad sevišķi viņos neturas ētiskie spēki, kurius jaunībā var saukt par entuzīasmu. Protī, jaunieši katrā niekā ieliek tik daudz entuzīasma, ka Isa laikā viņu iztērē. Tiesa, atkal viņš atjaunojas, tomēr ari nekrājas, bet ar laiku pat izdzīest, un tagad mēs redzam pietiekoši daudz jauniešu, kam vairs

pārliecinoši garšīg. pusdienas

Dzirnavu ielā № 63.

Viens apmeklējums Jūs pārliecīnās
Slud. 5% ietāk.

nav entuzīasma, bet kas jau ir skeptiski gudri. Lūk, tāpēc ir tāda vajadzība pēc zināma morāliska sīkstuma, kas izteiktos visās jaunības darbībās, un to vienmēr pavadītu. Sīkstumam vajaga novest pie tā, ka cilvēks, bet sevišķi jauneklis, varenību krātu, ne tērētu. Sīksts būs tas jauneklis, kas gadu no gada paliks stiprāks, kas arvien pilnīgā izveidos savu gudribu un sevišķi sīksts būs tas, kas paliks arvienu atturīgāks morāliskas kārdīnāšanas gadījienos, un savus morāliskos spēkus un savu entuzīasmu neizķiedis aplam un sīkiem nodomiem.

Un lūk, te sīkstumam ir nostājies preti ipatnējs izšķērības ideāls, kas, protams, ir pilnīgi aplams. Tas izpaužas kā uz dzīvotāja ideāls. Praktiski tas izpaužas kā donžuans, augstāko aprindu persona, dendi. Te rakstniekiem jātaisa tas pārmetums, ka ari viņi bieži vien ideālē šo nevēlamo tipu. Krieviem ir iepaticies sāvs diezgan primitīvais uzdzīvotājs, kas parasti uzstājas kā dzērājs, kam reiz no reizes viss apnīk un apriebjas, un kas tad uodzeri savu beidzamo mantu. Vakareiropas literātūrā dominē smalkāks uzdzīvotājs, tas ir aristokrats un dendi, izdzīves kāra dāma vai pat izlaidīga jaunava. Pie mums viņš ir mazāk kultivēts, tikai daži trešās skiras rakstnieki ir uzstādījuši par ideālu galīgi izlaidīgas dāmas un jaunavas. Bet tā kā pie mums dominē sveša literātūra, tad ar saviem uzdzīvotājiem viņa stipri kārdina un pie reizes ari samaitā mūsu jaunatni. Un tā kā ne vecāki, ne skolas, ne sabiedrība sevišķas vērības negriez uz šiem tipiem, tad jauniešiem pašiem atkal jāpasargās no viņiem. Ari šīi zīņā jābūt sīkstiem.

Zināmā mērā jaunieši vienādi ir gājūsi pa sīkstuma ceļu un ari patlaban iet par viņu. Tagad viņi sevišķi nododas sportam, kas ir fiziskas varenības krāšana. Gadu 50 atpakaļ uzsvars tieka likts uz sīkstību gudribas laukā. Bet uz priekšu vajaga pievērsties morāliskam sīkstumam. Tas tāpēc, ka tagad mēs esam sasnieguši politisku neatkarību un autonomiju, aiz kurās vajaga nākt kultūrālai autonomijai. Pēdējās mums vēl pavisam nav. Māksla pie mums dominē sveša, sevišķi mūzikā, savas reliģijas un pat pat savas kristīgās ticības noveidojuma mums nav, nav ari filozofijas un vispar ir maz kas kultūrāli sāvs. Mēs esam kultūrāli kalpi un imitatori. Jaunai pāaudzei tas jājēm vērā un jāgatavo savi personīgi spēki kultūras patstāvīgai darbībai. Tam nolūkam no vislielākā svāra ir morāliskais grības spēks, morāliskais sīkstums. Vipam jānolet līdz a skēzi un vestālībāi jeb vādītālībāi. Pie mums askēzei un vaidelotībai sevišķi jāvēršas pret nupat minētiem uzdzīvotājiem ideāliem. Kā zināms, viņi ir ārkārtīgi pārjēmuši lielu daļu no mūsu vidus gadu paaudzes. Kamēr vecākā pāaudze ir sīksti sakrājusi mantu, savākusi senču gara mantas, nodibinājusi mākslas pamatus, tāmēr vidus paaudze iet pa izšķērības ceļu. Kaut cik turīgāki viri labprātīgi pa restorāniem un klubiem, sievas nododas greznībai un pat flirtam un tad sevišķi epidīmijas veidā šo mūsu vidus paaudzi ir pārjēmis slinkums, bezrūpība un nolaibība. Ierēdi, strādnieki un pat saimnieki negrib strādāt vairāk par to, cik tieši vajadzīgs uzturai. Nav nekādas piespiešanās. Zemgalē es redzēju saimnieku, kas savas

mājas bija nolaidis tiktāl, ka viņa ēkām vairs nebija lāga jumta, un pats saimnieks, kā stāstīja, lietus laikā gulta guļot paslēpies zem lietus sarga. Tad stipri ir izplatīta saimniekošana ar rentniekiem un pusgraudniekiem, kas saimniekiem atkal dod iespēju kādu laiku dzīvot bezrūpīgi. Tāpat ierēdņi padara tikai tieši to, kas tiek prasīts, bet neiek nerūpejās par sava aroda progresu. Vispilnīgāk šī bezrūpība izpaužas dzīmstību samazināšanās. Viens nobriedusē pauzē pie mums ir neomāluzianji, bet morāliskais kodols šīs lietā viņiem ir ne tālredzība, bet pašu glēvulība, bezrūpība un piespiešanās trūkums. Lūk, tāpēc jauniešiem uz šo visu jāskatās pavismā citādi, nekā skatās viņu pašu vecāki vai pat vecākie brāļi un māsas. Reiz no reizes raksta, ka jaunieši nododoties uzdzīvei. Uz to jāatbild, ka zemāk krist par mūsu videjo pauzē vairs nevar. Tie lielā mērā ir nodzīvotāji, kas bieži noiet līdz korrupcijai sabiedriskās un valsts lietas un pat līdz rupjām noziedzībām. Tādiem cilvēkiem nav nekādu tiesību pamācīt jauniešus. Saindēta no krievu un Rietumeiropas pieņēmiem un literātūras, šī viens pauzē ir drizāk mūsu zemes izšķērdētāji, nekā kopā vācēji. Jaunekļiem jāpildās ar ignoru pret viņu, jāsacejas pret viņu.

Atskatoties vēsturē, redzams, ka kultūras sīkstūja tips ir kultūras sācējs. Visi lieli profeti ir tikuši varenī ar savu morālisko sīkstumu, bet tad sevišķi viņu augsto ideju praktiskie realizētāji ir ārkartīgi sīksti, kas noiet līdz iespējamai askēzei un vaidelotībai. Vēlakās pauzēs tad brīnas, kā bija iespējams padarīt to visu, ko ir padarījuši šie entūziasti.

Bet pēc ilgāka vai Isāka laika sākas beigu periods — uzdzīvošanas, izlaidības un dekadences. Kā dzērājs nodzēr savu mantu, tā vispār uzdzīvotājs iztērē savu varenību. Un ja uzdzīvošanai nododas visa sabiedrība, tad arī visas sabiedrības varenība sāk zust. Krievija tik viegli sabruka un pie tam tik pamatīgi, ka nav palicis vairs pat viņas vārs, tāpēc, ka vadošā krievu sabiedrība bija likusies uz uzdzīvošanu. Krievija nebija ne tikai palicis entūziisms, bet pat nebija vairs normu satura. Viss tas tika nists, apsmets un niciņi, bet vietā vispirms tika likta uzdzīve, bet kad viss bija notērēts, tad nāca drūms pesimisms un izmisums.

Ne tik strauji ir gājis Vakareiropā. Tas izskaidrojams ar to, ka vadošās kārtas tur visādi atjaunojas. Kā atjaunojas angļu aristokratija ar jauniem locekļiem, nākošiem no valsts apakšslāniem, tā tas ir noticis citās zemēs. Bez tam askēze, vaidelotība un vispār kultūrāls sīkstums arī vēl nay galīgi izdzīsis. Tur ir nevien daudz sīkstūju mantas ziņā, bet arī gudrības un morāliskā ziņā. Un pateicoties šiem sīkstūjiem Eiropa vēl pastāv, un laikam pastāvēs vēl ilgi. Ko šie sīkstūji sakrāj, to gan iztērē uzdzīvotāji, tomēr liekas, ka dažās sfairās vēl tiek vairāk krāts, nekā tērēts. Tas sevišķi sakāms par mantas un gudrības lauku. Tomēr arī tur necik nav vairs kristīanskās kultūras jaunības entūziisma, tas ir galīgi apsīcis. Lai tas parādītos, vajaga nākt jaunām nācijām un jauniem ideāliem.

Politiski par tādām ir izbūdītas tās septīnas nācijas, kas dabūja politisku patstāvību, sabūkot Krievijai un Austro-Ungārijai, — proti somi, igaunii, latvieši, leisi, poli, čehi un dienvidslavi. Pagaidām viņi atrodas zem Vakareiropas ietekmes, un, kā mūsu viens pauzē ir saindēta no Krievijas uzdzīvotājiem, tā arī visu šo citu nāciju vidus pauzē ir mazvērtīga, izjemot atsevišķas personas. Tomēr vecās Eiropas nācijas vairs nevar noiet no sava ierautā ceļa, turpreti jaunām nācijām ir dota kultūrāla brīvība. Un tas tad mūsu nāciju jaunatnei uzliek ārkartīgas mīsijas uzdevumu — viņai jānodobina savam jauna kultūra*. Vidus pauzē tam neder, jo viņa arī netic jaunai kultūrai. Tamēdēl jaunai pauzēi jādara divkāršs darbs — jāpāraug viens pauzē un pilnīgi patstāvīgi jāķeras pie jaunās kultūras nodibināšanas, sākot ar kultūras sīkstuma ideāla piepotēšanu sev

Doc. J. Bokalders.

Finanču, saimniecības un kultūras krize.

(Studentu biedrība „Austrums“ nolasīta referāta saturs).

Tagad katrā diena nes jaunas ziņas par saimniecisko krizi un grūti ir šīs faktos pat vadošam saimniecīskās dzīves personām notvert noteiktas nākotnes perspektīves. Tādēļ arī Holandes finanču ministrs savos budžeta paskaidrojumos izteicas: „mēs braucām kā pa miglu un mums atliek tikai lēnāki braukt“.

Sabiedrības interesi pašreiz visvairāk nodarbina finanču krize, kura arvien piejem plašakus apmērus. Par to pašreiz visvairāk runā un raksta. Tā nav šīs dienas vai vakardienas parādība. Tā sākās jau prieš pāris gadiem Amerikā, un tikai tagad tā piejem loti asus veidus un skāj loti daudzus iedzīvotājus. Šīs krizes asums Eiropā sākās pavasarī ar Vīnes vecās Rotšildu bankas krachu, pēc tam tā pārviedās plašakos apmēros uz Vāciju (Dālat bankas sabrukums) un savu augstāko pakāpi līdz šim sasniedza 20. septembrī Anglijā ar valdības un valsts atteikšanos no zelta standarta.

Lielbritānija — vecā tirdzniecības un banku zeme — kura gadu simtgējiem cauri tikai pāris izjēmuma gadījumos atteicās no savas sterlinu mārciņas zelta bazes. Tas notika pēc franču revolūcijas un tā sauktā Napoleona kontinentālās sistēmas laikā kā arī lielu karūlaikā. Tie bija nopietni bīži Anglijas vēsturē, kas to spieda kerties pie šāda līdzekļa. Un ja Anglija tagad miera laikā arī atteicās no savas valūtas zelta pamata un pāriet pie papīra naudas, tad tas tikai rāda, cik nopietnu saimnieciska satricinājuma periodu Eiropas un arī pasaules saimniecība tagad pārdzīvo.

Anglijai sekoja daudzas citas valsts un pirmā kārtā Skandināvijas zemes. Pie zelta pagaidām pieturas tikai nedaudz valšķu valūtas; to valšķu starpā jāmin Francija, Ziemeļamerikas Savienotās Valstis, Vācija un arī Latvija. Ir nepareizi domāt, ka Anglija atteicas no sava zelta standarta aiz kāda šaura aprēķina vai veiklas politikas, jo tik nopietnas lietas nemēdz taisit acumirkā politika. Dzīves bargās nepieciešamības spieda Angliju spērt šo nopietno soli un šī soļa sekas būs loti nopietnas un plašas. Līdz ar atteikšanos no zelta, sākā kristies angļu mārciņa par apm. 20% un šāda pazemināšanās tendence sākās veselā rindā citu valšķu. Nebija gandrīz vairs nevienas valsts Eiropā, kurās valūta būtu pilnīgi droša, vai kura nesvarstītos. Sākās plašs kreditu atlūduma vilnis un noguldītāju panika un banku šturmēšana un līdz ar to banku krachi. Sakārā ar to tirdzniecība daudzās valstis izveidojās nelabvēlīgi, bet valsts un pašvaldību budžeti noslēdzās ar iztrūkumu. Ražošana un tirdzniecība ierobežojas un līdz ar to bezdarbinieku armija sasniedz 20—23 miljoni. Arī bagātākās valstis, kā Šveice, Francija un Zviedrija nebija izjēmums šīs vispārējā kustībā. Samērā mazāk finanču krize skār agrārās valstis un to starpā arī Latviju, jo šīs valstis tirdzniecībai, rūpniecībai un līdz ar to kreditam ir mazāka nozīme. Ziemeļamerikas Savienotās Valstis kāja un pēckāja gados plašos apmēros apgādāja Eiropu gan ar kājām materiāliem, gan ar pārtiku. Zelts straumē plūda uz jauno pasauli, maksājot par kāja parādiem vai par precēm. Septembrī beigās Savienotās Valstis atradās jau ap 40% vai pāri par 5 miljardiem dollaru pasaules zelta. Savienotām Valstīm kopā ar Franciju piederēja ap 60% (vai gandrīz 2/3) pasaules zelta krājuma. Likās, ka šīs divas bagātākās valstis, kuru saimniecība visu laiku strauji uzplauka, ir pasargātas no finanču krizes posta. Bēt Anglijas devalorizācijas un devalvācijas notikumi pārāk ātri atbalsojās arī šīs zemēs un radīja arī īanis pārīstāmās nedrošības ainas. Zelts sākā atlūdino Amerikas plašos apmēros. Mēneša laikā pēc 20. septembra Savienotās Valstis zaudēja ap 600 milj. zelta. t. i. 80% no tā zelta daudzuma, ko šīs Valstis sakrāja pēdējo 2 gadu laikā, un zelta atlūdums arī vēl turpinājās. Zeltu pieprasīja papīra dollara zīmu vietā nevien privātā personas un bankas, bet pat Šveices, Holandes un Francijas

valsts bankas. Arī Ameriku pakāpeniski pārījēja Eiropā pārīstāmās krizes atmosfāra. Bankrotējušo banku skaits sniedzas tūkstošos, it īpaši lauksaimniecības štatos.

Pirms pēckāja gados Ameriku pārījēja īsts amerikāns būvēšanās un saimniecisku uzjēmumu dibināšanās drudzis. Amerikāni pārāk ticēja savam dollaram, savām spējām un savai spožai nākotnei, deva naudu pa labi un pa kreisi, cēla ēkas, celus un fabrikas kā iekšzemē tā ārzemēs. Tādā kārtā Savienotās Valstis aizdevušas citām zemēm ap 16 miljardi dollaru, no tiem nepilnu 1/3 Eiropai. Saimnieciskā uzplaukuma laikā tādi aizdotā nauda nesa labus auglus. Bet drīz sākās saimniecības atlūduma laiks ar pēļas dividendu un procentu strauju krišanos. Sakārā ar to krit akcijas, obligācijas, un daudzos gadījumos izvēlēti aizdotās naudas drošība, kam seko bankrotu vilnis, sastrēgums ražošanā, tirdzniecībā un arī valsts budžetam draud deficitis. Līdz ar to zudusi uzticība arī dollarām. Ilgu laiku dollars sekmīgi sacentās ar angļu marciņu un citām augstām valūtām, tagad ar to savukārt sacenšas Francijas franks un zelts.

Līdzīgi, kaut arī mazākos apmēros, sarežģītās saimniecības, finansiālie apstākļi arī Francijā, jo angļu mārciņas devalvācija veicināja angļu preču konkurenci; bez tam franci lielā mērā cīeta tieši no šīs devalvācijas kā kugniecībā, tā tirdzniecībā un turīmā. Tādēļ dabīgi, ka Francija kopā ar Amerikas Savienotām Valstīm cēnās atvairīt draudošās finanču krizes briesmas savās zemēs. Francijas ministru prezidenta Lavalas braucienam pie prezidenta Huvera vajaga zināmā mērā kopējiem spēkiem panakt kaut zelta standarta noturēšanu šīs zemēs un citādi mikstīnāt finanču krizi un varbūtēju savstarpēju konkurenci. Tākai daudzu valšķu kopējiem spēkiem iespējams jūtami mikstīnāt finanču krizi. Valšķu sadarbības ziņā pēdējais laiks nav bijis labvēlīgs, kādēļ arī Lavalas brauciens rožainas cerības nemodina.

Pārdzīvojamā finanču krize ir tikai plašakas visparējas saimniecības krizes izpārājums. Un taisnība ir tiem, kas tic, ka saimniecības krize nesākās vis pēc kāja, bet tā sākās ar pirmiem liegabala šāvieniem 1914. g. un dažādā veidā ir turpinājusies visu šo laiku. Dažus gadus ir iestājies ilgāks vai Isāks ārējs uzlabojums atteivīšķas valstis, bet visi saimniecības dzīves pamati palikuši no kāja gadiem satricināti un tos uzlabot un nostabilizēt par nožēlošanu vēl līdz šim nav izdevies. Kā pēc franču revolūcijas un pēc Napoleona kariem 100 gadus atpakaļ iestājās ilgi krizes gadi, tāpat tagadējā krize ir ilgstoša.

Pa kāja gadiem tehnika attīstījās ārkartīgos apmēros un visspīlgākā izpāudās satiksmes ceļu un līdzekļu (gaiskugī, radio etc.) izveidošana. Tāpat chēmija, kuru kaujas laukos izmantoja cilvēku nonāvēšanai, pēc kāja plaši tika izmantota ražošanas pacelšanā. Visas rūpniecības nozares racionālizējās un uzlaboja darba metodes un līdz ar to arī izpleta ražošanas iespējamības. Tehnika un ražošana pēc kāja milzu soļiem gājusi uz priekšu. Turpretī cilvēku sociālās sadīvēs veidi un ražoto mantu sadalīšana palikusi chaotiski un nav paspējusi sekot tehnikas progresam. Sakārā ar to rodas lieli ražoto preču pārpālikumi, kamēr daudzās zemēs iedzīvotājiem trūkst nepieciešamo produktu.

Pēdējā laikā bieži runā par kapitālisma krizi vai pat par kapitālisma bojā eju. Ja kapitālistiskā sistēma būtu šādu laiku izdzīvojusi, tad tā neizbēgami būtu sabrukusi kāja troksni vai tūliņ pirms pēckāja gados. Jas nav noticis, tad tas nozīmē, ka kapitālisms ir vēl dzīves spējīgs, bet tas ir spiests pārveidoties un piemēroties jauniem pēckāja dzīves apstākļiem. Tagadejā pārdzīvojamā krize ir līdz ar to arī kapitalisma pārveidošanās process, kura no vienās pusēs nostiprinās valsti plānveidības nozīme saimniecībā laukā, jo pat klasiskā

brīvtirdzniecības zeme — Anglija grib kertas pie plašām aizsargātām; no otras pusēs pieaug arī uzjēmēju un darba jēmeju organizācijas svars.

Vel biežāki nekā par kapitālisma krizi tiek runāts par kultūras krizi. Šīs temats pie mums palicis moderns sakārā ar Osvalda Špenglera rakstiem par Eiropas bojā eju (Untergang des Abendlandes). Špenglers kādā vietā pareizi teic, ka nevar iedomāties progresu tādā veidā, itkā cilvēce dūšīgi pa plašo ceļu dotos pret noteiktām mērķim. Ja nav šāda taisna progresā ceļa, tad, šķiet, nevarētu būt arī kādas pasaules daļas vai rietumzemes neatlaidīga slīdešana uz leju. Osvalda Špenglera grāmatas ir daudz aforismu un dažreiz asprātīgu un skaitstā aforismu.

Līdzīgi grāfam Keyserlingam arī Špenglers atkārtoti uzsveja mašīnu un mašīnismu ārkārtīgi lielo nozīmi tagadējo cilvēku dzīvē. Tam jautājumam ziedots arī Špenglera pēdejais darbs „Der Mensch und die Technik.“ Technika kādērt cilvēkam bija neatsvējama cīņa ar dabu. Tagad cilvēks pats palicis par mašīnas vergu. Līdz ar racionalismu ieviešanos ticība technikai pārvērtās par zināmā veida religiju. Bet tagadējās faustiskā tehnika un mašīnisms pēc Špenglera taisni ir tie kultūras elementi, kas tagadējo kultūru neatvairīmi velk lejā. Tādos apstākļos būt optimistam nozīmējot būt glēvīlum (Optimismus ist Feigheit). Šī mašīnu tehnika dienās tīkšot satriekta un aizmirsta, tagadējās tās vērtība un dzīvīce tīkšot aizmirsti, tāpat kā kādērt seno romiešu ceļi vai Ķīnas mūji, mūsu pilsētās ar saviem debesskrāpjiem tāpat kā Memfis vai Bābeles pils. Mums neatliekot nekas cits, kā droši iet šo ceļu uz leju. Izturēt līdz galam bez cerības un glābiņa pazaudešto poseni ir pienākums. Līdzīgi tam Romas kareivim Pompejas vārtos, kas Vezuvam trakojot, palika savā vietā un tika tagad atrakts, jo viņu bija aizmiršuši nomainīt.

Tik dzīļi pesimistiski nobeidzas Špenglera prātojumi par tehniskās kultūras traģisko bojā eju. Tani pašā laikā mēs labi zinām, ka tehnikas un mēchanizācijas uzvaras gājieni sāk tīkšot skart agrākās valstis un šīs valstis, kā piem. Krievija, tehnikas attīstībā redz visas šīs zemes glābiņu un labāku nākotni. Šīs valstis drīzāk cīš no tehnikas trūkuma, bet nevis no pārpilnības, kā tas ir Vakareiropā. Tas ir tehnikas optimisms, kas pastāv blakus augšā minētam pesimismam. Pieslieties šīm pesimismam mums uav iemesla.

Pats Špenglers pielaiž, ka pēc Vakareiropas kultūras bojā ejas kautkarī starp Vislu un Amūru var rasties arī nodziļušās kultūras jauns atspīdums. — Tā tad gaisma no austriem.

* * *

Finanču, saimniecības un kultūras krizes ir tagadējās cilvēces dzīves pārveidojumu dažādi izpādumi. Starp šīm dažādām parādībām ir viscīšakās savstarpējās sakarības, un visām šīm degošām dzīves parādībām mums jāvelti savā uzmanība un interese. Mazāk kā jebkad attaisnojami tādi cilvēki, kuri O. Špenglers nosauc par ideālistiem un ideoloģiem jeb par Gētes laika hūmānitārā klasicisma pēcnācējiem, kuri tehnikas un saimniecības jautājumus uzlūkoja par ārpus un zem kultūras stāvošiem nīcināmiem jautājumiem, jo saimniecība tika uzskaitīta par kautko prōzaisku un mulķīgu. Minēt kādu ievērojamu inženieri vai tīgongi blakus dzīvniekam vai domātājam uzlūkoja gandrīz par majestātes apvainojumu. Tāpat augšā minēto jautājumu iztirzāšana nav attaisnojama no angļu materialisma pēcnācēju viedokļa. Tas ir pagājušā gadsimtenē pusīzglītoto uzskats saimniecības jautājumu uztvērumā.

Iznākusi jauna grāmata.
arch. A. Malvesa

Techniska vārdnīca būvīvielām, būvdarblēm un konstrukcijām ar pielikumu geometrijai un mechanikai

Latviešu, Vācu un Krievu valodā.

Droši izšķirties un lemt.

Ikvienam cilvēkam, ja viņš grib veikt kādu lielu uzdevumu, vispirms ir labi jāpārdomā, jāpārliek kā to veikt, kādus pieļetāt līdzekļus un ar kādiem pajemieniem stāties darbā.

Bet pamācību un atzinu, kādus līdzekļus pieļetāt un kā labāki veikt savu uzdevumu, var dot vienīgi pieredzējumi pagātnē, paša dzīvē, vajari piemēri no citu dzives. Sie piemēri katrā ziņā ir nopietni jāanalizē un jāapsver, jo tikai tad ikviena uzdevuma veikšana var labi sekmēties.

Tāds patiesībā liels un katra studenta dzīvē nopietns uzdevums stāv arī tagad mūsu priekšā. Un tas ir Studentu Padomes vēlēšanas. Ka tas ir liels uzdevums, un ikvienam tuvu stāvošs, to mēs zinām, jo no tā, kas un kādi cilvēki iejet Studentu Padomē, daudz kas atkarīgs visu mūsu studentu dzīvē.

Tikai — ne vienreiz vien mēs jūtam, ka mēs šo lielo uzdevumu pārvērtējam un itkā paejam tam gaļām. Kaut gan mēs, tagadējie studenti, šķietami esam itkā sabiedriski un pat politiski ļoti aktīvi, taču tomēr mums negribas pētīt un izzināt tos istos cēlopus, kādi bijuši vienam, vai otram nelabvēlgam gadījumam studentu dzīvē.

Bet tagad ir pēdējais laiks, ka mēs sākam skatīties citādi. Un ševiski mums būtu jājem vērā divas lietas, proti: jāeskātās pagātnē, jāvēro, jāatceras, kādi mūsu studentu dzīvē ir bijuši valsts pirms desmit gadi, ko viņi devuši mums pozitīvu un ko negatīvu; otrs uzdevums — jautājums pašiem sevi: kas mēs gribam būt un kādu dzīvi dzīvot?

Par ko mēs gribam sevi izveidot, kā un ar kādiem uzskatiem, kādiem principiem mēs gribam nostāties kā personības un sabiedriski cilvēki?

Ir bijuši briži, un ne vienu vien reizi, kad latvisķas trādīcijas un domā par latvisķu kultūru mums bijusi tāla. Ari studentos vairāk un vairāk ieviešas aizjemtas kultūras trādīcijas un novirzieni, kas neļauj valju saskatīt mums pašiem sevi, neļauj saskatīt mūsu pašu patiesās vajadzības — tā attālinoties no mūsu saimnieciskās un sabiedriskās dzīves iespējamībām.

Mūsu studentu padomes uzdevums gan būtu i moraliski i faktiski visā savā darbībā virzīties arvien iespējamai tuvāk latvisķai domai un darbam.

Kas gan cits nostiprinās mūsu nacionālās kultūras domu, ja ne studenti — tie sabiedrības locekļi, kuŗu uzdevums — iet visas dzīves priekšgalā.

„Laimīgā zeme. Ziedošā zeme!...“ Kas ir šī sapņu zeme? — Latvija. Pirms 6 gadiem. Vakareiropas rakstnieka acis. Berlīnes — Maskavas ātrvilciens fogā.

Tagad? —

Tagad viens sāpju nopūtiens; „Krise. Saimnieciskā krize!...“ Visu tagad novelt, visu tagad attaisnot vienam — krizei.

Ko nu līdz mums vairs ziedoši dārzi, a viņos staigā cilvēki nevis dziedādami, bet — raudādami.

Tikai seši gadi. Un laimīgā zeme, ziedošā zeme ir jau tukša zeme, tumša zeme.

Tikai 13 gadi. Un arī zeme bija tukša un tumša. Un arī šaubu gars līdinājās pār viņu. Bet tomēr. Bij varoni. Un tagad? Vai arī tagad varonība vajadzīga?

Toreiz mēs bijām gandrīz pārcilvēcīgi romantīki, tagad gribam būt — tik pat lieli praktiķi.

„Nav grūti būt varonīgam kāja laikā,“ es lasu, „kad bieži vien pretošanās līdz galam ir vienīgais, kas atliekas. Ceriba uz augstāko uzslavu un nākošo paaudžu atziņu pavēl mūsu spēkiem nedatlāsties.

Bet bez šīs augsti vērtējamās varonības ir arī mieralaika varonība un tā stāv tik pat celi kā pirmā. Tai ir pavisam savāds raksturs. Nav ne mobilizācijas, ne kāja pavēlu, ne tranšeju, ne liegabalu šāvienu. Bet visi tomēr jūt, ka ienaidnieks nāk viršu. Se nav it nekāda palīga un ikvienu var pārņemt izmisums, manot, ka viss ir nerēdzamā ielenkts. Un tādos brīžos sajēmšānās, rakstura un dūšas mobilizācija ir vienīgais, kas tautai atliekas.“

Bet mēs? Vai mēs tik pat varonīgi stāvam tagad kā toreiz?

Vai nebūt tā, ka pagātnes varonis pat nāvē gāja smaididams. Tagadnes varonis — jau ciezdams raud.

Tagadnes varona (ja viņš vispār ir varonis) pirmais bauslis: „Maizi. Vispirms maizi!...“

„Kāda mācība bija cieņa pirms tagadējās krizes kā pie mums, tā visā

6. decembrim.

Eiropā? — Meklēja glābšanu un pestišanu ražošanas līdzekļos, materiālā izbūvē, bet ne pašā cilvēkā, kas ar savām tikumiskām išpašībām ir vienīgais un patiesais valsts zelta fonds un valūtas stabilizētājs.

Un ja tagadējais posts mūs iemācītu nostādit pirmā vietā cilvēku un tā audzināšanu, mēs būtu daudz ko ieguvuši. Mēs esam laikmeta un tā materialā progresā apmulsināti. Mums jāiet atpakaļ un jāiesāk no jauna.“

Kas dos mums mūsu patieso zelta fondu — pašu cilvēki?

Mums ir izgājis greizi. — Vakareiropas rakstnieks, ātrvilciens braukdams, sajūsmīnājās par mums. Mēs pārāk aizrāvāmies un apmulsām savos materiālos laukos, un pa daļai arī gara apvāršnos, meklēdamies pēc Vakareiropas lielā plašuma. Viņš mums tomēr paliks ilgu zeme. Zeme, „kur citronas zied“.

Ne mums to līdzekļu, ne tā plašuma, vai iespēju. Mēs gājām līdz (tas bij labi), vēl vairāk, mēs gribējām sacentīties (arī teicami). Bet tad mēs gribējām pārtrumpot un — mēs palikām tukši. Ne tikai savās kabatās vien, bet vēl vairāk — tukši un iedomīgi arī savās galvās.

Rīgas ielās staigāja Vakareiropas izsmalcinātie dendiji. Pēc ārēja izskata. Bet garā tie bija uzpūtīgi, dienvidnieciska nervozuma un izlaidības pilni. Ziemeļnieku stingrie vaibsti, aiz kujiem daudz izturības, dzelzaina spēka un arī saulainas sirsniņas, izdzisuši. Kur palicis latvisķais, vienkāršais gars?

Nekas nav zudis. Ir gan zaudēts. Bet viss atdzīms tūkstošos jaunos veidos. Būs atkal ziedoša zeme, laimīga zeme. Tikai viss ir jāsāk no jauna. Vai ar to pašu pārcilvēcīgo romantismu, kā pirms 13 gadiem?

Ai, nē! Vinu, no kuja tik brīnumreibst, likteņa roka pasniedz tautām tikai viņu mūžos.

Tagad jādzēr ikdienas rūgtās zāles, pamazām, pa pilienam, bet neatlaidīgi. Zāles ko paraksta ārsti. Ārsti — ne tikai valstsvīri, parlamenta vadoni, saudiskās dzīves noteicēji vien. Nē,

taču arī tik viegli saprotams, ka tikai tas atradīs isto ceļu savai rīcībai, kas visas parādības savā apkārtī būs sīkāk izpētījis un pārlīcis.

Vai šo pašu domāšanas drosmi mēs nevarētu saistīt arī ar studentu dzīves parādībām. Mums vajaga droši iz-

Arnolds Jansons.

Vecie linu mārki.

Kā dārgi pokāli, kur vizmo zaļgans vīns,

Un rītos bieži promenādē stārkī —

Dzirkst saules rietos zeltaini kā brins

Šie lauku svētumi, šie vecie linu mārki.

Kā ruda se ģene, kā zaļgans novakars,

Klāj virza jau viņiem vecos celus,

Kur klida kādreiz talcinieku bars

Un meitas naktis skreja skatit veļus,

Kur tagad rogas pacēl rudzu lauks,

Kam sirdīj vēl kā senāk — rijs tuvas,

Nesen vēl mārku iejoza kā žnaugs

No visām pusēm — zilas linu druvas.

Še smiekli skanēja kādreiz kā plistošs

stikls,

Še dziesmas šaltim pāri birzīm lejās.

Un maijos, krēsloja kad alkšņos va-

kars mikls,

Ar jaunām skukēm puiši rumulējās ...

Un rudeņos, kad birzis vaskā mirkst,

Un sīrmums iekrit vecās purvu kūlās.

Kā stiepi zeltīti, kas liesmu kvēlmē

dzirkst,

Še linu kūji zaļgās dūnās gūlās.

Un darbs kad bija beigts, un zilgmei

blāvot,

Ar ēnu ziediem klājās mākoņkrokas,

Ikreizi vectēvs — mārku malā stāvot,

Pret zilgmi lūgsmē cēla brūnās rokas ...

* * *

Tās dienas sabirza kā pirkstos sausa

smilts ...

Kam laiks vairs atcerēties vecos linu

mārku,

Kas sapļo laukmalēs, kur jaunu bērzu

ciltis

Pleš pāri viņiem zaļus lapu svārkus? ..

visi, no vismazākā sākot un ar vislielāko beidzot.

Ari mūsu pašu akadēmiskās dzīves, studentu pašvaldības un organizāciju veidotāji un vadītāji.

Visi, kas šai laikā ir patiesi spējīgi mobilizēt latviešu tautas un viņas studējošās jaunatnes sajēmšanos, raksturu un dūšu. Tādi ārsti ir vajadzīgi. Tādi jāizvēlas.

6. decembrī. Ari tev sava vārds!

Heinrichs Zariņš.

Stud. b-ba „Frateritas Rusticana“ ū.

g. 21. novembrī iesvētīja jauno vapeni.

šķirties un lemt, jo tikai tad, prazdami mazākās lietās droši teikt savu vārdu, prātīsim pareizi un droši rikoties arī tad, kad nākotnē mums būs jāveic daudz lielāki uzdevumi.

Stud. hist. A. Evelīte.

Kanta logikas pastiprinājums, logiskais slānis viņam top par universālīti. Rodas tas, ko var nosaukt par panlogismu. Absoluītais slānis ir logisks jēgas procesija. Jēga atrodas atkarībā un nepārtrauktā, bezlaicīgā attīstībā. Tā ir dialektiskā attīstība, kas pēta ar dialektisko metodī. Hegelis saka, ka angļu filozofs Jums (Humes) viņu uzmodinājis no dogmatiskās snaudas. Esamību Hegelis jem kā tiro logisko jēgu. Viens priekšmetīgais neutralitātēs. Viens reducēts uz logiskas jēgas attīstības procesu. Logiskā jēga ir absolūta. Tas ir absolūtais gars, ideja, Dievs. Jēga attīstības logiskā pretrūpa. Hegelis logika iziet no pretrunas un vēršas pret to, kas ir viņas prestatīts. Rodas prestatītu vienība. Gars attīstības šai dialektiskai, bezlaicīgai veidā. Savā beidzamā stadijā tas domājams kā absolūtais gars.

Hegeļa sistēma ir prata sistēma un reizā arī ideālisma sistēma. Vācu ideālisms nodibinājās kādos 40 gados. No Hegeļa mēs esam dabūjuši arī objektīvu gara jēdzienu, kas tagadnes filozofijas problēmatīku iet bieži. Hetots.

Lektors Isuma izskaidroja Hegeļa iespādu vēlākos prātnieku un virzienos, piemino arī marķismu teoriju, kas sakoties nodibinājumiem. Hegelis sistēmu pareizi, jo līdz šim tā esot bijusi ar kājām gaisā un galvu lejā.

Autoritātē nav jāpēļādz un jādievīna, bet autoritātē ir kā milzis, uz kā piecieš uztāpīties, mēs redzam tāju uz priekšu. Tāda autoritātē ir arī Hegelis. Izlietotās Vindelbanta īsteicību, varam teikt, ka saprasti Hegeli, nozīmē iet vīpam pāri. Neviens prātnieks, kas grib visa universālās parādības sistēmu aptvert, nevar vienaldzīgi pāriet gaļām Hegeļa darbiem. Var tām iet pāri, aizmetot kas neatbilsti tagadnes laika saņiegumiem, bet neievērot tos nevar. Daudz kas no Hegeļa jaunāka filozofija ir palicis par neatsveramu mantojumu.

K. B.

No Berlīnes uz Strasburgu pārvācīes kāds „galma siepenpadomnieks, kas kļuvis populārs tīrīgojoties ar mazliet nepārastu preci — dažādiem titujiem un zinātniskiem gradiem. Izvele viņam esot joti plaša — tā no kādas Briseles privātās „Universitātē“ vien viņš piedāvāja 23 dažādus titus. Cenas atkarība no titula skanguma un „kvalitātēs“ svārstības no 600—2500 latiem.

Pagājušā semestri Vācijas universitātēs bija immatrikulēti 95807 studenti. Iepriekšējā semestri 90743.

tām kā uzburti.

Mūsu studenti dzīvojot galvas pilsētā, — jāceļot tautas kultūra — raibinot pēlēkos akmens mūrus trejādām krāsām. Tā viņi dzīvo, pūlas un attista vīrišķibū pie pudeles un rapiera. Izrādījās, ka tak par maz. Kādu dienu slāiks komilitonis, māzām ūsiņām (salsinot var rakstīt „ūs.“), aizrādīja uz zirgu: „Man drausmīgi iet tuvu viņa galvai!“

Un nolēma „ielā frakciju“ mācīt savu „vīrišķo“ organizāciju locekļiem apieties ar zirgiem. Atvēlēja arī sev studentu padomē līdzekļus — lai novērstu krizi un taupītu. Lieta gāja!

Man bija tā laime sastapt slāiku komilitoni ar „ūs.“ Viņš tagad aktīvs sportists. Prieks skatīties — garī zābaki

Pēteris Zariņš, stud. med.
Studentu padomes locekls.

Studentu padomes 1931. gada darbs.

Studentu padome līdz ar viņas dažādajiem uzjēmumiem nav populāra, vismaz par viņu studējošie debatejot dod parasti vislaunākās atsauksmes. Tamēlā arī studentu padomes vēlēšanās piedalās samērā maz vēlētāju skaiti, tikai 60—65% ikgadus, kaut gan visi studenti maksā šis zināmā mērā ignorētās pašvaldības iestādes uzturēšanai ik sēmestri piecus latus, kaut gan šo pasivo studentu liela daļa pusdienu studentu padomes lielakajā uzjēmumā — virtuvē, iepērkas grāmatnīcā, papriecīgās studentu dienu kommisijas sarakojumos, slimības gadījumā griezās pie studentu ārstniecības kommisijas pēc pabalsta u. t. t. Un decembra mēneša pirmajā svētdienā paliek mājās, sak, „lai jau tie citi“, „mana balss jau nebūs izšķirošā“, „ko tur balsot: labuma nekāda tur nebūs, tikai jauno mātrikulu nosmērēs“ u. t. t. Tā kā vēlēšanās uzstājas gandrīz vienīgi studentu organizāciju vai to apvienību saraksti, tad neorganizēto studentu paslīvītei rodas itkā dibināts pamats. Neorganizētie studenti sastāda arī apmēram pusi no visiem studentiem, kamēlā arī viņu atraušanās ir iespējīgi izjūtama. Ikgadējie meiginājumi, uzstāties neorganizēto studentu grupām ar savu sarakstu, cietuši liasko, jo ar vienu kāds no „neorganizēto“ listes kandidātiem ir atradis kādas lielakas studentu organizācijas atbalstu un ar pāris simts sarunātiem taloniem izvirzās attiecīgā saraksta priekšgalā. Šādi „dzeguzēni“ pēdējos gados ir palīdzējuši radīt mūsu iespaidīgākam (skaitliskā ziņā!) organizāciju nogruņumam absolūtu vairākumu, kaut gan visā studentu saimē šīm organizācijām piekrīt tikai apm. viena ceturtā daļa studentu.

1930. gada 7. decembri ievēlētā studentu padome par apmēram 3,5% mazāk izteica studentu gribu — par tā daudz māzāk bija piedalījušies vēlēšanās studenti kā 1929. gadā. Un pateicoties trim „dzeguzēniem“, kas izperinājās no Latgales studentu, studentu sportistu un nacionālās apvienības sarakstiem, korporācijas ieguva noteiktu absolūtu vairākumu, no 40 stud. pad. locekļiem 27 (14 latv. vir. korpor., 4 latv. siev. korpor., 2 žīdu korpor., 2 vāciešu korpor. un 2 krievu korpor. pārstāvji, 3 korporēju „dzeguzēni“), kamēlā jau bija paredzams, ka nav cerību uz lielākiem pozitīviem sasniegumiem studentu pašvaldības darbā. No jaunām latvju studentu organizācijām pieauguši sāka tikai vienotnēm, kas vienkopus ejot centās sadarboties ar pārējo organizāciju pārstāvjiem, cik tie turējās objektīvitātēs un lietišķības robežās. Ja komūnistiskais „darba students“ klausot aizrobežas direktives pastāvīgi centās jaukt studentu pašvaldības darbu, tad divainu lomu iejēma sociālistisko studentu pārstāvji, kas skajiem vārdiem uzbruka „valdošai buržuazijai“, itkā aizstāvēdamī taipību un lietderību, bet vairāk domādamī par sociālisma propagandu. Studenti sociālisma utopiju ir pienācīgi novērtējuši, jo sākot ar pirmo studentu padomi (1920. g.), sociālistisko studentu pārstāvju skaits ir ar vienu samazinājies, pag. gada pat līdz trim. Konkordijas pēc straujāka pieauguma iepriekšējā gadā, pag. gada norāta līdz tam pašam pārstāvju skaitam, ar ko tās iesāka savas gaitas 1927. g. vēlēšanās.

Studentu padomes datbs ikgadus iesākās ar kommisiju ievēlēšanu, kur līdz šīm pieturējās pie proporcionalitātes principa, kamēlā arī korporāciju blokam pag. gadā pienācās absolūts vairākums arī kommisijās. Ārpusē bez „darba studentu“ pārstāvja, kuja uzdevums izpaudās jaukšanā un graušanā, bija spiestas palikt atkal konkordijas, lai gan viņu griba — strādāt līdz studentu pašvaldības darbā — vairākkārt izpaudās. Kaut arī korporāciju blokā sākumā nebija vērojama saprāšanās, jo studēnu korporācijas bija jedomājušās spēlēt lielāku lomu kā tas patika viņu virnešu kārtas partneriem un minoritātu studenti — korporāciju locekļi vairākas reizes demonstrēja ar aiziešanu no studentu

padomes aktīvā darba, kad ūdu korporētā netika ievēlēts ārlieku birojā, un kādā no pēdējām sēdēm tika izgāzta ūdu korporētā kandidātūra uz revīzijas kommisijas locekļa amatā, tomēr kopēju iedeju un trādičiju dēļ visu tautību un dzimumu korporācijas saprātās, kad apspriešanā nāca studentu padomes uzjēmumu budžets, kur tā sauktā „nacionālā koalicija“ vienprātīgi uzstājas pret vienotnē, nacionālo b-bu, stud.-zemnieku lietderīgiem iebildumiem. Pēc budžeta piejemšanas šo koaliciju zīmīgi raksturoja kāds starpsauciens plenārsēde: „Sim stūritis, tam stūritis, man pašam viduciši!.. So faktu uztvēruši arī vairāki laikraksti, no kuriem zīmīgu novērtējumu devusi „Latviešu Balss“ š. g. pavasari:

„Latvju korporāciju attiecības ar vācu korporācijām līdz šim ir bijušas daudz sārīsnīgākas, nekā ar jaunajām latvju studentu organizācijām — vienotnēm, konkordijām, nacionālām studentu b-bām u.c. Nogaidīsim, vai arī tagad (sakarā ar vācu studentu ricibū Māras baznīcas jautājumā š. g. pavasari P. Z.) latviešu un vācu korporāciju ceļi neskiršies!“

Vienotnē pārstāvju domas un uzskati tiri dabīgi tamēlā nesakrita ar buršu uzskatiem, tamēlā ar vienotnē pārstāvji studentu padomē ieturēja principiāli citādu liniju kā t. s. korporāciju „nacionālā koalicija.“ Lai lasītājiem noskaidrotu atsevišķu studentu padomes frakciju vārdus un darbus, uzskicēšu dažas ainas no 1931. g. stud. pad. plenārsēžu notikumiem.

I. Saimnieciskās līctās sakarā ar krizes laikiem un taipības propagandu:

a) š. g. 26. marta plenārsēdē „nacionālā koalicija“ pret vienotnē, nacionālo b-bu un sociālistu balsim (apspriežot š. g. budžeta projektu) nolēma iegādāties studentu padomes biroja vajadzībām divi tintīnīcas par Ls 120.— . . .

b) tai pašā sēdē „nacionālā koalicija“ norādīja vienotnē pārstāvja ierosinājumu, sāmazināt virtuves pārvadniekam paredzēto algū, kas paredzēta Ls 350.— mēnesi, pieskaitot vēl brīvu ešanu. Minētais pārvadnieks tika radīts kā jauns amats blakus virtuves kommisijai, kura sajēma Ls 230.— atalgojumu mēnesi un pastāvāri vēl tagad. Ar šī virtuves „direktora“ radīšanu taču samērā dārgās cenas par ēdienu ne samazināsies!.. Arī 16. aprīļa sēdē vienotnē pārstāvja priekšlikums par virtuves pārvadnieka algas samazināšanu tika norādīts ar iepriekšējo balsu vairākumu. Līdz ar to virtuves pārvaldes izdevumi palielinājas divkārti.

c) š. g. 16. aprīļa sēdē krievu pārstāvīs Mecs pēc ilgākas apspriešanās ar latv. korporāciju frakcijas biedriem iesniedza priekšlikumu, pārīgātītā namā pārvadnieka algū no Ls 80.— uz Ls 120.— mēnesi. Jau iepriekš sēdes bija dzirdamas runas, ka korporāciju frakcija iegādājusies šādu priekšlikumu, bet pāsā frakcijā esot daži locekļi personīgu iemeslu dēļ šīm nodomam preti. Pēc ilgākas apspriedes uz vienotnē pārstāvja uzstāšanos algas pārīgātītā namā pārvadniekam norādīja, korporāciju un minoritātu frakcijām at-turoties. .

d) tai pašā sēdē norādīja vienotnē pārstāvja priekšlikumu par ēdienu labuma pacelšanu studentu virtuves resp. cenas pazemināšanu, norādīja arī priekšlikumus pārīgātītā namā pārvadnieku (tam nolūkam izdoti Ls 2013. no šī gada budžeta), par ārējuju futbola trenera nealgošanu (tam nolūkam paredzēti Ls 1000.—), par komandējumiem un sacikstēm paredzētās sumas samazināšanu (paredzēti Ls 3000.—) u. t. t.

e) š. g. 24. sept. plenārsēdē noskaidrojās, ka „U. S.“ iegādājies uz 1932. g. budžeta rēķina vēlvienu laivu treniņiem, kūjā pēc revīzijas

komisijas atzinuma vizinājušies tikai četri „seloņi“. Kaut gan „U. S.“ šī gada budžeta paredzams iztrūkums, jo universitātes padome piešķira paredzēto Ls. 2000. — vietā tikai Ls. 1000. — tomēr „U. S.“ vadība iegādājās pat uz nākošā gada budžeta rēķina speciālu treniņu laivu. Tik tālu nonākuši „U. S.“ un arī citi studentu padomes uzjēmumi pie vienpusīgas valdišanas!..

f) Valsts pārdzīvo smagu saimniecisku krizi, valsts budžetā paredzams vairākdesmitu miljonu latu iztrūkums, sāvu budžetu spiesta sāmazināt arī universitāte, pat

par 30%, bet š. g. 29. oktōbera sēdē ar visu tautību un dzimumu korporēju un viņu „dzeguzēnu“ balsim studentu padome nolēma iestāties par biedru Latvijas zirgkopības un zirgu sporta savienībā, pret ko uzstājas vienotnē un arī citu jauno latvju studentu organizāciju pārstāvji. Samērā neliela ir paredzama biedru maksa, bet toties par studentu — jāšanas sporta milotāju apmācīšanu manežā jau izdoti Ls. 150. — no grupas. Pēc „U. S.“ vadītāja Plūmes zipojuma laikrakstos, ar jāšanas sportu nodarbojoties vairākās grupas, — dāmu un kungu... Tas izklasās pēc dzīrēm mēja laikā! Un tad vēl korporāciju fr. līderi nekaunās

tai pašā plenārsēdē iegādājies taupības dēklāciju. . . Sāda valdoša vairākuma riciba var izsaukt tikai sašutumu un to arī šī riciba ir izsaukusi. Ja korporāciju locekļi, vismaz viena viņu daļa, iet šādus celus, tad lai nebrīnās, ka citi studenti šīs gaitas neiet.

II. Studentu padome 1931. bijusi joti atsaucīga akadēmiskos un sabiedriskos jautājumos. Pirmā vieta šeit jāmin visiem zināmie notikumi studentu padomē sakarā ar vācu studentu savienības sapulces piejētorezolūciju, kurās nepiekājīgo toni varam ar nožēlošanu tikai apbrīnot. Studentu padome savu vārdus iet sākusi arī teikusi un diezgan nepārprotami. Nesaprotama tikai sociālistiskā studentu pārstāvju izturus vēlēšanās šini jautājumā. Jānāk pie slēdzienā, ka latvju studenti — socialisti vēlētāji ietāguši savas tautas un

dzimtenes milestībā kā rietumvalšķu mēlnā darba strādnieki. Neutrālitātē tautiskos jautājumos saprotama un kvālificējama kā nostāšanās pretējā pusē. Šādā lomā šoreiz atrodas Latvijas sociāldemokratija un viņas studējošā jaunatne.

Poļu studentu hujiganismā Varšavā radīja dzīvu atbalsi Latvijai, arī mūsu studentu parlamentā. Divaina ir korporāciju riciba, ar komisku nokrāsu: aiz nepatikšanām, ka kādas citas organizācijas pārstāvībās ierosina izteikt protestu pret poļu studentu ricibū, korporāciju pārstāvībās uzstājas pret pirmo iesniedzēju un . . . nāk ar saturā zinā pilnīgi līdzīgu protesta rezolūciju. Ne visai glāmojošā liecība mūsu vecākām studentu organizācijām; pārprasītas goda sajūtas un prestiža lietā tās iziet no pieklājības robežām.

Nevaru neatzīmēt vieno tñu frakcijas iegumā sakarā ar eks-temu ārstu lietu. Cerams, ka mūsu likumdevējas iestādēi vairs nebūs ar šo jautājumu jānodarbojas; jātic, ka minoritašu deputātiem būs radies pie nācīgs respeks pret latvju pilsonisko vairākumu un Maizeļa likumprojekts labprātīgi atradīs sev ceļu uz papīr-kurku.

Korporāciju ierosinājumi par tau-pību, vietējo ražojumu cienīšanu un ārzemju mākslinieku neatbalstīšanu pelna atzinību, bet jāatzīmē arī tas fakts, ka pašu korporāciju locekļi šo izreklamēto taupības principu nav ie-vērojuši. Man nebūs jāatzīmē korporēju lielākās daļas bravūra un neiecītība pret citiem studentiem. To lai novērtē lasītājs, vēlētājs. Es gribēju kommilitonpus tikai ierosināt pārdomāt šeit aizkartos jautājumus, lai droši varētu izķirties decembra mēneša pirmajā svētdienā studentu saimes likteņus izlemt. Es ticu, ka šīs studentu padomes vēlēšanās balošana pārīgātītās studentu skaitās būs daudzāk lielāks kā iepriekšējos gados. Tad, cerams, nebūs jāsūrojas, ka visu studentu intereses netika pie nācīgi novērtētas.

Skaidrāku skatu!

Visas mūsu „sabiedrības“ psicholoģija ir laimīgi iepeldejusi laikmetā, kurām viegli var rast virsrakstu populārās arējās pieklājības fraze: „protams neattiecas uz kārtējām“, kas citā, druskā skarbākā, formā ietekas skeptiskos vārdos: „Tas gan“ vai „nu neteiksmu, ka . . .“

Tieši tā: mēs neko teikto vairs neuztverām nopietni, mēs gribam tam viegli pāriet pāri, jo kūtri domāt sakam „tas gan!“ „Labākie“ baidīdamies, ka dzirdētās būtu itin viegli attiecināms uz patiesības klausītājiem, cels ievērojams iebildums pret dzirdēto, teicot: „nu neteiksmu, ka . . .“, bet līdz ar to iestājas — nāvīgs klusums, jo pirmkārt nav motivu, un otrkārt mēs esam pārāk kūtri, pat kūtri domāt.

Kādam nolūkam mums domāt? Vai ar to mēs spētu novērst grūtības?

Nebūt ne, jo mēs vairs neprotam domāt. Kas tad ir pūlējies mums to iemācīt, jo nevienam nav bijis laika un gribas.

Sākot ar pirmskolu un beidzot ar augstskolu ar mums apīetas kā ar mikstītālām. Mēs patiesi tādi arī esam, jo nejemanītām to jaunā.

Un kā mēs vispār varētu to jaunā jemt, ja mūsu goda sajūta tiek iejūgta pieklājības fraze un labi dresētos kommandangos?! Sākot ar pirmo klasi un beidzot ar pēdējo kursu mums piedot visu, arī prāta kūtrumu, jo mēs esot „kāja laika bērni“, „slikti sagatavoti“ un vēl joti daudz kas. Mums visu piedot, jo citur apstākļi esot tikpat slikti, — un kamēlā tad mums lekt acīs citām tau-tām un tapt labākiem. „Nav vērts...“

Pie tam vēl mēs sevi gribam sugestēt, ka mums netrūkst ideālisma. Mēs jūtāmies kā nacionālisti un tādi esam.

Tamēlā smiekligi esot dzirdētās pārmetums, ka mēs esot muktin mukuši no Brāļu kapiem mājās. Tā tāku nebija nekāda mukšana, bet lieliska raibdeķelišu raibuma parāde. Mēs esot ar papiroiem zobos noskrējuši Universitātes karogam gaļām? Nebūt ne, tas tā nebūt un ja kāds to apgalvo, tad lai pamēģinātu pierādīt. Tastam neizdosies,

jo „mūsu tauta“ to neliecinās, „profesiem būs neērti“ un citus mēs pie karoga arī tuvumā nelaidām. Mēs esot karogu taksītī mājās veduši bez ciepas un ceremonijas, turpretīm „mūsu“ karogiem ierādījuši ielās izcilu vietu kārtējās! Tas tā ir un tam tā jābūt, jo ko tad tas augstskolas karogs bei-dzot iedomājas . . .

Ja, draugi, — tik tāju mēs esam beidzot nokļuvi. Organizāciju karogi mums svētāki par Universitātes karogu. Organizāciju politika mums svarīgāka par kopējo. Mēs nebrīnāmies par to, ka korporējumiem darbs Studentu Padomē ir tikai prestiža lāsts. Tārīkātī, ka korporējumiem sabiedriskās intereses koncentrējas viņu konventos. Tam tā jābūt, un kuja katra disciplinēta akadēmiska kustība, neatkarīgi no tā vai tas ir PK, vai Vienkopa, vai Seniorāts, prasis no savām organizācijām internu aktivitāti.

Studentu Padomes nolūki ir pilnīgi citi, proti, pirmkārtā izstāvēt visu studentu intereses, un otrkārt reprezentēt neorganizēto studentus. Pēdējiem tieši domāt pirmām kārtām visi Studentu Padomes pasākumi. Organizēto studentu darbībai Studentu Padomē būtu jāizvēršas par artavu kopējai lietai. Strādājot Studentu Padomē organizēto novirzienu pārstāvjiem nebūtu jāaizmirst kopēja lieta, derētu neaizstāvēt savas šauras intereses. Turpretīm mēs redzam, ka darbs Studentu Padomē sastāv no ilgstoša sabotaža un nepārtrauktas nekādārīšanas.

Angļu universitātēs šīs Padomes ir pārvērtušās par parlamentārisku pirmskolu. Es neiedrošināšos pat iedomāties, ka mūsu nākošie parlamentārieši komplektētos no tagadējiem Studentu Padomes locekļiem. Un ja tas notiku, es atrastu jaunu apstiprinājumu tam, ka mēs esam jau nokļuviši pie frazei: „jo jaunāki, jo labāki!“ Mēs atzīstam demokratiju par nederigu, bet daram tikai to, kas varētu padarīt viņu par vēlsmiekligāku. Tad varētu iesaukties: „nu, vāi mēs neteicām!“ Kautko jaunu celt, sekot principiem, rā

"nav vērts" un "nav buršikozis".

Korporejiem nav nekādas intereses veicināt Studentu Padomes uzņēmumu attīstību (lai pierāda tie kaut vienu no piemērāku mēģinājumu!), bet tajā piedalīties, izrunāties, izākstīties, kas to vieniem liegs, — jo konventu gods un sabiedriskais stāvoklis prasa iejēti vadoņu vietas.

Mēs korporejiem varam pārmest vislielāko Studentu Padomes pamatprincipu nievāšanu. No vieniem, tikpat kā no mums un citām organizāciju apvienībām prasa aktivitāti lietas labā, nelielu arī tavu kopējai lietai. Ja korporācijas nevēlas godīgi un kārtīgi uzņemties uz saviem, kā lielākas frakcijas, pleciem šo visu studentu lietu, tad lai viņi honori atsakās no pasākumu vešanas, kas vieniem vav netikai dārga, bet pat pretīga. Vismaz tas tā bija līdz šim.

Vienotnes, iziedamas arī šinti Studentu Padomes vēlēšanās, apzinās, ka studentu audzināšana pareizi nostādāma vienigi slēgtās organizācijās, viņas tomēr respektē neorganizēto studentu intereses, vēlas tās uzklasīt un tās reprezentēt kopā ar citām frakcijām Studentu Padomē. Vienotnes grib piedalīties radošā Studentu Padomes darbā, bet prasa to pašu no itin visām citām grupām.

Vienotnes ir ar mieru strādāt kopā ar visām latviešu pilsoniskām organizāciju apvienībām, ja tikai vēlēšanās strādāt visiem būs ista un sirsniņa. Bet vienotnes apkāros lieko runāšanu, tukšu plāpāšanu, pienākumu nievāšanu, nesaīmniecisku rīcību pasākumos, vienpusīgu interešu nostādišanu pirmā vietā, kāda (vienalga kura) vīziena hegemoniju, runas brīvības iero bežošanu, onkuju būšanu kommisijas un dižošanos ar piederību pie "aristokratijas".

Vienotnes prasa istu nācionalismu, apgarotu ideālismu pēc zinātnēm, darbu fakultātēs, sekmes studijās un cienību pret pienākumiem. Mums pienācis pēdējais laiks acerēties apzinību. Liekas, ka šis vārds bija izzudis no studentu leksikona. Mums jābūt apzinīgiem un no piemēriem.

Neaizmirstat, ka Saeima var budžeta kārtībā nosvitrot Studentu Padomes ienākumus līdz ar to nododot savu spriedumu par šo plāpāšanas formu. Man liekas, ka derētu raudzīties no piemēriem un skaidrāki uz atbildīgo un visai studentībai svētīgo darbu Studentu Padomē. Jānoverš iespeja Saeimai taupības nolukos likvidēt so visiem studentiem nepieciešamo iestādi, kuriem iemēsota studentu akademiskās brīvības ideja. Tamēļ ir jāpierāda, it sevišķi neorganizētiem studentiem, ka studentiem Studentu Padomes likteņi vairs nav vienaldzīgi un ka tie ar vērtīgu aci seko parādībām šī mūsu parlamentā.

Beidzot šo rakstu es gribētu izteikt cerību, ka arī korporācijas atradis šīs grūtības laikos citu un visiem vieglāki saprotamu valodu, lai vienotie mīspēkiem iesāktu celt Studentu Namu.

P. Ozolitīs.

Studenta pienākums.

Mēs labprāt katrā izdevīgā gadījumā uzsveram, ka esam studenti, mums ir patīkami dzīrdēti: lūk, arī students. Kad esam kļuvuši par studentu, liekas, ka ir iegūts jau tāk daudz. Pāriet gadi, vairojas zināšanas, un šī vārda nozīme vēl kā svarīgāka kļūst.

Daudziem ir tāda maza vājība sarunās iepīt: jā, es studēju; man studējot... u. t. t. Tāda veida izturēšanās ir balstīšanās uz citu nopelnību, kuri ir devuši vārdam studentu jau noteiktu saturu. Lielākā daļa studentu tomēr mil lepoties ar to taisni, ka viņi skaitās studenti.

Kādu nepareizību tad mēs izdaram tā rikojoties? Patiesībā nevarētu runāt par nepareizību, bet gan par vienas lietas piemīšanu: tiek aizmirsts pienākums, kādu uzliek gods būt par studentu. Students ir jau cilvēks, kas vairāk izpazīst dzives attiecību krustu šķēršļu raibā savijumu, kas jau spēj vērtēt, šķītot, redzēt pareizāko virzīnu un atzīt nepareizo. Viņš vairs nesmejas tikai tirās zināšanas, bet jau tās salīdzina ar isto dzīvi un bieži no ik-dienas notikumiem izceļ vielu jaunām atzinībām.

Studentu organizācijas par latviešu valodu.

Sakara ar Latvijas valsts 13. gadsimta sākumā un Brīvības pieņemēja pamata likšanu, studentu būs savas organizācijas latviešu studenti griezušies saimīgas frakcijās ar lūgumu: ierosināt un izvest dzīvē likumprojektu, kas nosaka, ka Latvijas saimīgās valsts un pašvaldību iestādēs lietojama tikai latviešu valodu; vietu nosaukumiem, izkārtnēm un tamlīdzībām. visā valstī jābūt tikai latviešu valodā; tāpat presē un iespiedumu izdevumos vietu nosaukumiem lietojami tikai latviešu apzīmējumā. Palaujamies, ka mūsu lūgumu jems vēra un rūpēsies par attiecīga likumprojekta izvešanu dzīvē, jo uzrādītā kārtība pastāv gandrīz visās valstīs. To prasa mūsu valsts un nācijas cīena. Mūsu dzījākā pārliecība, ka katrs lojals Latvijas pilsonis 13. gados būs pietiekīgi iepazīnies ar latviešu valodu. — L. U. studējošo būs savas "Konkordiju Se-

Nākošais "Studenta" nr. 1 znaks janvāri, 1932. g., pēc Ziemas svētku brīvlaika.

Redakcija.

niorats" pēcīdzīgošais seniors (P. Ozols), L. U. studentu biedrības "Veronia" prezidents (J. Ābolīns), L. U. studējošo būs savas "Astra" prezidents (M. Strēlnieks), L. U. studējošo būs vienotību "Vienkopas" virsaitis (A. Kikuls).

Sinis dienās miris Vīnes smadzeņu pētnības institūta direktors prof. Konstantīns fon Ekonoms. Viņa spalvai piedērīgi dzīvējotā darbu par dažādiem neuroloģijas — ipaši smadzeņu uzbūves jautājumiem; sevišķi pazīstams viņš kļuvis ar to, ka 1917. gada pirmajā aprakstījis "mlega silmību" — ipašu smadzeņu iekāsumu veidu. Ar viņa nāvi Vīnes neuroloģu skola zaudējusi vienu no saviem izcilākiem pārstāvjiem.

Studējot vienotību "Ausma" si gada augstie svētki ceturtīdiens, 3. decembri, mitekli. Vienotības Savienības lielāku skaitu pašu studējotā darītātās zemes tērpus trūcīgiem bērnem.

Latgales studējošo kandidātu saraksts Nr. 7

176. Noviks Alfonss	182. Salmanis Antons
177. Bekeris Eduards	183. Buls Anatolijs
178. Soms Jānis	184. Patmalnieks Mikelis
179. Rasnačs Stanislavs	185. Ikaunieks Boleslav
180. Caunitis Leonīja	186. Razumovskis Jāzeps.
181. Krakops Ignats	

Vērtēt un radīt!

Mūsu zemi piemeklējusi saimnieciska krize — tā nes līdzi daudz rūgtuma, izmīsuma un ciešanu, sadragā mūsu nodomus, izputina daudz ievirzītas enerģijas un dažām labam rada bažas par nākotni. Mūs piemeklējis stīngrs un nežēlīgs vīesis. Un tomēr, ja mēs kā tauta, ne individu, kas vēl nesen atguvusi brīvību un piedzīvojusi loti strauju attīstību, gribēsim pareizi novērtēt smago roku, kas pār mums izstiepta — mums jāatzīst, ka viņa nes daudz laba tautas nākošām attīstības gaitām.

Šis laiks ir cietsirdīgs, bet visi kas rada ir tādi. Ir mitējies laik, kad mākslinieks savus viziju tēlus veidojis gipsā. Pienācis brīdis tos cirst marmorā.

Kā nāvē allaž vērš cilvēku domas uz debess lietām, tā tagad iestājušās dzīves grūtības pārvērš citā virzienā mūsu skatus un spiež no piemēriem pārdomāt un vērtēt dzīves parādības. Un grūtos brižos — ne aizraušās no ārēja spožuma, ne tukši vārdi ir tie, kam domājošs cilvēks cenšas sekot.

4.-tās Saeimas vēlēšanas iekrīta krizes sākumā un neraugoties uz to tur saskatām jau iepriecinošas parādības — plašākas aprindas sāk vērtēt un pašas spriest, — radās daudziem pārsteidzošas ainas, — bet pārvērības vēl tikai pašā sākumā.

Mūsu tautas lielākā nākotnes cerība ir augstskola, mūsu studējošā jaunatne — tur galvenā kartā aug un attīstās tautas un valsts nākošie vadoni un darbinieki. Un ja mēs novērtēsim šīs dienas studentu pasaulli un viņu vadito augstāko pārvaldes organu — studentu padomi (mums jārunā par valdošo majoritāti!), tad labām ipašībām tā druskū lepnāka varēja būt: radošo darba prieku, iecietību un lietišķību. Tikai šis trīs tāpības spēs iezīmēt šās studentu paaudzes sejā parīces gara aristokrātisma raksturvilcienus. Valdošais gars studentu padomē nav arī brīvību atguva, iespēju pilnas tautas gars, kas ieaudzis dzīves pamatos. Tas gadu desmitiem tapināts no svešas tautas

un pie tam ne labākās trādīcijas ir tās kas aiztapinātas un uz kujām veidots šo latvju jauniešu sadzīves gars.

Studējotā paaudze visos laikos ir bijusi progresā sekmētāja, bet pie mums tā vairumā kļuvusi aplami konservatīvā. Šeit nav domāta aizsprendumos iekārtojusies jaunatne, kas bez gadiem veca palikusi. Šeit domāta jaunatne, kuras darītīgo energiju un jaunības entuziasmu pārjemis nelaikā mietpilsoniskais filistības gars. Šim garam nav nekā kopēja ar konservatīvismu, šā vārda labākā, vai slīktākā nozīmē. Tukšais, bravūrigais, neiecietīgais mietpilsonis palicis par mūsu sadzīves veidotāju un virzītāju. Un — netikai studentu padomē vien!

Kur meklējama izeja, reiz līdzīnējās dzīves formas un gars mūsu valsts, sabiedrības un studentu dzīvei ir nesūtas postu un kaunu? Kur meklējams tas vērtīgākais, ko mēs studenti patreizējos apstākjos no sevis varam dot?

Vērtīga acs jau agrāk būs saskatījusi briesmām jaunus notikumus — tie vēl nevarīgi sākumā, — bet vēlāku tie smēj spēkus cilvēku iekšējās pārvērībās. Tāpat lielas iespējas slēpjās cilvēku nervozā vienaldzībā un pietiek asas kustības, lai pamodinātu tās horizontā. Vai smagā krize, kas iet dzīlumā nav si asā kustība?

6. decembri studenti no jauna aicina vērtēt dažādos studējotās novirzienus stud. padomē. Tam ar lielu interesē visi, kas mēģina saskatīt izveidojamies mūsu topošās intelligences garīgo seju. Daudz studentu laikmetīgo nervozu vienaldzību pārdzīvo kā jaunu sapni un, var ticēt, ka lielā daļa latvju studentu nebūt nav vēl sevi izteikusi. Tikai tā nespēj atkrātīties no jaunā sapņa redzējuma — tukšā, bravūrigā, neiecietīgā un ārišķīgā mietpilsonā tēla, ar kuju ikdienas nākas sastapties. Bet arī šis tēls lielam vairumam neorganizēto studentu nav vairs ne paraugs, ne ideāls. Vispārējā krizes laikā tas pāzaudējis daudz ko no agrākā spožuma un pievilcības. Ir pēdējais laiks atrai-

sties no šī tipa šķietamās majoritātes, netikai sabiedriskā dzīvē, bet arī — Studentu Padomē. Nedragāsim to, bet gatavosim ceļus pa kujiem jānāk latvju kultūras dzīves uzplaukuma laikmetam. Un viens no ceļiem ir arī mūsu studējotā padome, kuras pareizās rokās esot, ir liela nozīme studentu sab. dzīves iespaidošanai. Tai visos jautājumos jāpaliek par piemēru un priekšīmi. Tai jādod iespēja atraišīt savas spējas topošiem sab. darbiniekiem. Tai jāvieno un jāceļ mūsu jaunās paaudzes pozitīvie spēki. Bet tā papriekšu jāiztira no mietpilsonīgā elementa, kas iesēdies tur silti un pašapzinīgi. Tam nolūkam asā kustībā jāšķēl nervozā vienaldzība, kas draud daudziem palikt par flegmu.

Un 6. decembri, Studentu Padomes vēlēšanās, aicināti visi studenti savus sabiedriskos viziju tēlus kā ar kaltu iecirst marmorā. — A. Petersons.

G. Skilters

Līgas.

Dzejolis.

Ilgi vakars manās acis skatās, Valgi skūpstot baltos jasmīnus, Kas kā reibā aizver skropstas platās, Kas kā reibā trausli dreb un klus... — Un kā muļķe — sirds kaist jutu kvēlē, Dzied kā stīga, tvīkst kā aizlausts zieds... Tā kā skuķe — tikai labu vēlē — Dienai dziestošai, kā skūpstā riets. — Un es redzu: tālē debess zāgums — Mākoņos kā viršu ziedos likst... Varbūt tādēļ krūtis lejas maiņums, Varbūt tādēļ — sirds kā milā tvīkst... Varbūt tādēļ gribas ietvert dzejā Atkal to, kas liek man skumt un smiet. Lai ar gaišu jasmīnsmaidi sejā — Spētu cauri dienu kvēpiem iet...

Ilgi vakars manās acis skatās, Valgi skūpstot baltos jasmīnus, Un tie laimē — aizver skropstas platās... Un tie laimē trausli dreb un klus...

sīties no šī tipa šķietamās majoritātes, netikai sabiedriskā dzīvē, bet arī — Studentu Padomē. Nedragāsim to, bet gatavosim ceļus pa kujiem jānāk latvju kultūras dzīves uzplaukuma laikmetam. Un viens no ceļiem ir arī mūsu studējotā padome, kuras pareizās rokās esot, ir liela nozīme studentu sab. dzīves iespaidošanai. Tai visos jautājumos jāpaliek par piemēru un priekšīmi. Tai jādod iespēja atraišīt savas spējas topošiem sab. darbiniekiem. Tai jāvieno un jāceļ mūsu jaunās paaudzes pozitīvie spēki. Bet tā papriekšu jāiztira no mietpilsonīgā elementa, kas iesēdies tur silti un pašapzinīgi. Tam nolūkam asā kustībā jāšķēl nervozā vienaldzība, kas draud daudziem palikt par flegmu.

Un 6. decembri, Studentu Padomes vēlēšanās, aicināti visi studenti savus sabiedriskos viziju tēlus kā ar kaltu iecirst marmorā. — A. Petersons.

Jas, bet arī jāprot viņai dot. Ir jāizveido sava paša personība. Tā vārēs rīkoties organizētie studenti, bet ko daris neorganizētie, "mežoņi"? Vai viņi drīkst apmierināties ar to vien, ka uzliek galvā pie žīdu ūtu balto studenta cepurīti, "zubri" eksāmenus un paziņām teic: es arī studēju! Nē, jo tā jau tiek aizmirsts pienākums, ko no mūs prasa kā studenta. Mums taču jāprot labāki un skaidrāk iezīmēt uzdevumus, kādās valsts, sabiedrība un līdzīvīki. Un labākiem pašiem jākļūst tīri kā cilvēkiem. Katrs taču atzīst dažu labo īpaku pie sevis un arī attiecībās pret citiem. Kamēdēt tad to nedaram? Kamēdēt laujam viegli šīs atziņas pie malas nobūt? Darbosimies. Labosim vispirms sevi, no sākuma sākumā, tad pamazām radikālāki, bet nebūsim tikai jūsmotāji. Studenta vārds prasa to no mūs. J. Grauds.

Organizācija ir nepieciešama, jo viņa mūs māca dzīvot sabiedrībā, uzupurēties vispārībai, bet arī rāda patstāvības un stipras gribas vajadzību, lai spētu aizstāvēt pareizo. To atsevišķam viņas loceklim arī jāsaprot un nav jāgaida viss no savas organizācijas.

Humboldt-Haus.

Berlinē Klopstoka ielā 55 atrodas nams, kuŗu varētu uzskatīt kā Vācijas un viņas galvas pilsētas viesmīltības simbolu, — Humboldta nams. Šī nams iemītnieks Humboldta klubs, spraudis par savu mērķi nodibināt ciešakus sakarus ar ārzemju studentiem un akadēmiski izglītotām personām, lai, nākot personīgā kontaktā, veicinātu domu apmaiņu un savstarpējo saprašanos dažādu tautu pārstāvju starpā. Ar klubu starpniecību iebraukušiem ārzemju studentiem sagādā lētas istabas, berliniešu ģimenēs un arī dzīvokļus. Tas sniedz tuvākas ziņas par studijām un dzīvi Berlinē. Savās telpās izsniedz viesiem lētas pusdienu un vakariņas. Kluba vakaros, piektīdienās, vietējās un ārzemju autoritātes notur priekšlasījumus par aktuālām problēmām. Kluba lasāmais galds un biblioteka nodota viesu rīcībā, kā arī kluba biedri palīdz iebraukušiem ārzemniekiem iejet Berlīnes sabiedriskajā dzīvē. Klubā par biedriem uz jem Berlīne dzivojošos ārzemniekus — studentus un augstskolu beigušos. Biedru nauda RM 5. — sēmestri.

Ieteicams mūsu Berlīne nokļuvušiem komilitoniem izmantot šī viesmīltības nama iemītnieku pretilīnākšanu. V. APA
(All Peoples Association)
Visu tautu apvienība — tā saucas jauna organizācija, kuras galvenais sēdeklis atrodas Londonā. Viņas darbība un mērķi vislabāki izpaužas dēklācijā:

Vitauta Dižā Un. studentu padomes vēlešanas s. g. 21. un 22. nov.

V. D. Un. studentu padomes vēlešanas noriteja joti dzīvi. Bija iesniegti 24 saraksti. No tiem mandatus dabūja 17. No 4460 stud. balsojā 3121 — 69,1% (pag. g. 60,1%). Salīdzinošie rezultāti sekoši: (iekavās — mandatu skaits)

Sarakstu nosaukums.	1931. g.
1. Dēmokr. lir. un oiconom.	55 (1)
2. Vārpiniņi (Dēmokrati)	178 (2)
3. Ateitini (katoji)	863 (12)
4. Tautininkai (nacionālisti)	324 (5)
5. "Romava" — korporāc.	59 (1)
6. Medīku fak. b-ba	36 (1)
7. Tehnikās fak. b-ba	64 (1)
8. Tiesību fak. b-ba	104 (2)
9. Hūmānitarā b-ba	26 (0)
10. Mat.-fizik. fak. b-ba	9 (0)
11. Dabas zinātnieku b-ba	8 (0)
12. Farmaceitu b-ba	7 (0)
13. "Filiae Līthuaniae" korp. (tautin.)	44 (0)
14. Zemaiču saraksts	66 (1)
15. Krievi	65 (1)
16. Poli	180 (3)
17. "Aurora" (marksisti)	108 (2)
18. "Aušra" (socialisti)	53 (1)
19. "Zaizdras" (soc. dem.)	57 (1)
20. Zidi	483 (7)
21. "Fraternitas Līthuania" korp.	66 (1)
22. Vācieši	55 (1)
23. Bezpartejiskie	28 (0)
24. Židi (socialisti)	178 (2)
kopā	3116 (45)

guvušas iedologiskās grupas, zaudējušas bezpartejiskās b-bas. Tautininki 3 mandatu vietā guvuši 5, kas gan, ievērojot viņu "izcilus" stāvokli, maz. Visspēcīgākie — katoji, tiem seko židi (12 un 7 mand.). Zimigi, ka komūnisti ieguva 2 mandatus (arī slimo kasu vēlešanās Kaupā un tās apgabalā tie ieguva vairākumu). Bloku, cik pareizums, sastādis centrs un labais spārns. 1930. g. bloks bija diezgan liberāls. Briedis, (Kaupā).

Vai pretvalstiska polu akadēmiskās jaunatnes rīcība?

Sakara ar Latvijas polu savienības skandalozi balsu pirkšanu pēdējās Saeimas vēlešanās, kur daudz piemiņēja L. U. studenta Napoleona Liberis a vārdu, sakarā ar polu studentu korporāciju grupas izaicinošo demonstrāciju Varšavā, nebūs lieki aizrādīt uz Latvijas polu savienība s a k a d ē m i s k ā s s e k c i j a s (kāda gan nav Latvijas iestādes reģistrēta un apstiprināta!) pārstāvja N. Liberis a piedalīšanos s. g. pavasarī Berlinē noturētā polu minoritāšu akadēmiskās jaunatnes kongresā. Šīs organizācijas mērķis un uzdevums esot a u d z i n ā t Latvijas polu jaunatni. Polijas garā, kādam nolukam šī organizācija sajēmot no aizrobežas prāvas naudas summas (?) Vai tā nav, pretvalstiska rīcība? Kamēdēj to ciest!

Pē.

Nobela prēmija medicīna šogad piešķirta vācu prof. Otto Varburgam par elpošanas fermenta atklāšanu un viņa darbības izpētišanu.

Studentu nemieri dej uz nenoteiktu laiku sākotnēji dažas Spānijas universitātes.

K a s i r A P A — Tā ir organizācija, kas apvieno visu nāciju viriešus un sievietes, kuŗi vēlas novērst nesaprāšanos un aizspriedumus tautu starpā. Viņas uzdevums ir, panākt tautu starpā draudzīgas attiecības un šo draudzību veicināt.

Viņa cēnšas sastrādāties ar visām organizācijām, kuŗu mērķi ir — tautu tūvināšanās. Viņa cīnas pret rasu nāda kultivēšanu, apvieno visas partijas un konfesijas.

Rumāņu medicīniskā žurnāla 50. gadi.

Nesen Bukarestā notika plašas svēnības sakarā ar rumāņu medicīniskā žurnālu „Spitalul” piecdesmit gadu pastāvēšanu, kuŗās piedalījās ūniversitātes rektors, daudzi zinātņu akadēmijas locekļi, mācības spēki, ārsti un studenti. Šo žurnālu pirms 50 gadiem sākusi izdot ārstu un medicīnas studentu grupa, bet kopš 1918. gada to izdot medicīnas fakultātes studentu biedrība. Atceres aktā šīs biedrības prezidents Gh. Popescu savā runā izcēla šī žurnāla lielo nozīmi studējošo dzīvē — tas padarot jaunākos medicīnas atklājumus viegli pieejamus studējošiem, īpaši daudziem kliniku volontieriem. Daudzajiem apsveikumiem sekoja zinātniska sēde un bankets. Tai pašā laikā notika arī medicīniskās literātūras un instrumentu izstāde.

Jāatzīmē, ka rumāņu medicīnas studentu biedrībai pieder nams un vienību vērtību vidū.

SELL studentu olimpiādē visi nopriecājās par brašajiem somu sportīstiem, kas bez lielākas piepūlēšanās ieguva pirmo vietu (Somiju reprezentējusi tikai viņas otrā komanda!). Tik staltus tos izveidojusi sistēmātiskā fiziskā audzināšana ar vingrošanos, sporta spēlēm u. t. t. Zināmu lomu spēlējīs arī dzīves veids — atsakoties no alkoholisku dzērienu lietošanas. Maz pānākumu Somijas studentu starpā tam-dēl jaunajai plaušu tuberkulozei, ar kuŗu sākstīt un arī aizvadīti kapu kalniņā daudz latvju čaklāko studentu. Skumji paliek noskatoties nervozajos, bālajos jaunekļos, kas jau no bērnības uz skolas sola sēdēdamī ir iemantoujuši sev dažādus ķermeņa trūkumus, kamēdēl slavenie somu sportisti man liekas ka ideals. Un nav arī šīs ideāls neaizsniedzams! — Nesūrosimies, ka mums jāmaksā speciāls sporta nodoklis, bet pēc iespējas piedalīsimies „U. S.” konservātorijas vingrošanās zālē, kādā no pastāvošām vingrošanas grupām vai arī noorganizēsim jaunu grupu. Ziemā atcerēsimies plašos sniega klajumus, kur slēpotājiem vaļā visas četras debesu puses.

Mūsu studentos jārada interese par nodošanos sportam, jo līdz šim vadīšas studentu organizācijas, kas darinātas pēc vecās Vācijas studentu organizāciju veida, nav studejoša jaunatnē šādu interesi radījušas. Labs piemērs mums ir ziemējēm — Somijas, Skandināvijas valšķu studentu organizācijas. Pēteris Zarīņš, stud. med.

Māksla.

Pagājušā nedēļā sākotnēji koncerti mūsu mūzikas atzīņu pasaulē neko sevišķu nelenesa. Gribās izrādīt uz notikušo 18. novembra simfoniskā koncerta darbā autoriem un tulkotājiem, kā arī uz nesmalkjātību prof. Vitola darbu audzēkņu vakārā, laujot svešās tautības audzēkņiem profanēt tautas dziesmas. Ir zināms Vitola darbu techniskais grātums; viņa dziesmas var dzēdāt tikai dziedonis ar jau izskolotu balsti, labu labu gaumi. Kadēl nevarēja sākot atceri uzaicinot bijušos izcilos audzēkņus, un izvēloties tikai pašus labakos audzēkņus, lai sākotnēji komponistam, rādītu viņas labakos darbus skaistā valsgājā sietus lai vākars izceltu darbu vērtību un meistarību.

Ari 18. novembra koncerts zimigi atklāja latviešu mūzikas nabadzīgo pusi, daudzo ārējumu diplomātu klātbūtnē. Drīkstētu jauno talantu paradi izdarīt tikai tad, ja ir sevišķa garantija par visa koncerta zolido vērtību, bet sājā reize, kur viens sastāvēja no nedzīrdētām viesām, bij risks, kuru paspēlejam. Koncertā varēja izvēlēties arī kādu no dzīrdētām koncertām gabaliem, kas ir vērtējās "ugunsprovi" izturējusi, liekot pamata arī dziesmas atskalojumu no vairākiem akadēmiskiem apvienībēm, to iestudējums būtu bijis nesalīdzināmi svalgaks un aizraujošaks. Visasāko pārmetumā gribas teikt Vallem, par lielo bezgaumību un vielas neizstrādāšanu. Ideja laba un retis arī pateicīga, arī instrumentējums

visplašākā medicīniskā bibliotēka Rumānijā.

Ārsts un mākslinieks.

Ārstu starpā bieži sastopamas personas, kas savus valas brižus ziedo mākslai. Ari Latvija tādu netrūkst. Interesanti atzīmēt, ka nupat Parizē slēgta 12. ārstu mākslas izstāde, kuŗā bija izstādīts liels skaits vērtīgu gleznu un skulptūru. Izstādī atklāja Francijas republikas prezidents Dumērs. Preses attauksmes par šo izstādi ir ļoti labas.

Pret profesoru.

Sakarā ar mācītāja Dehn'a uzaicināšanu par praktiskās teoloģijas profesorū Halles ūniversitātē „Deutsche Studentenschaft” uzaicinājusi savus piekritējus neapmeklēt ūniversitāti. Pārējās studentu organizācijas esot nolēmušas seko tās priekšķītē. Dehn'am pārmērētora daudzību izturēšanos pret vācu nācīnālo kustību.

S. g. 24. novembrī profesors Dr. Augusts Birs (Berlinē) svītēja savu 70. dzimšanas dienu sakarā ar to, ka vācīmēs neskaitām apsvērumus gan Vācijas, gan ārzemēm. Birs pieskaņās mūsu dienu izcīlākiem ārstiem un tam joti īeli nepelnī medicīnas laukā. Mūsu lasītājus var interesēt tas, ka prof. A. Birs ar lielu dedzību nostājies par fiziskās audzināšanas nepieciešamību, norādot, ka pēckāja gados vēl vairāk kā prieķi liela kārtā, trūkst garīgi un miesīgi harmoniski veidotu cilveku. Uz vāga ierosinājumu Vācijas ūniversitātē sākta piegriezt vērtību mēsas attīstībai, ierīkojot vingrotavas un sporta laukumus. Tāpat arī „Deutsche Hochschule für Leibes Übungen” dibināta uz viņa ierosinājumu. Viņš tā tad uzskaņās par Vācijas ūniversitātēs sporta pamatu licēju.

Ko studenti aizmirst.

Gūtajos laikos daudz studentu pēnās mācot un mācībās palīdzot laudim, kam slāpst pēc zināšanām. Roka roku mazgā, abas baltas top. „Jūs, kas pie gaismas tikuši, sniedzat palīdzīgu roku...” aicināja Valdemārs. Bet nu šo palīdzīgo roku saradies par daudz! Jo sniedz pie, palīdzīgu roku un pasniedz latviešu un latīnu valodas augstākā kursa filozofijas students Lāčplēša ielā 52, „pamatīgi pasniedz latviešu valodu skolotāja A. V.” etc. Vesels pulks! Jau šo personu studiņājumi liecina, ka tās sadzīrējušas Valdemāra pamudinājuma pēdējo daļu — par rokas sniegšanu (un tāpēc arī steidzīgi vien „pasniedz” ar nemazgātu roku „latīnu un latviešu valodas”), bet aizmirsas pašas pie gaismas un tīrības klūt. Vairākas filoloģijas studentes ir to vidū — lekšīgā redzama kāda izkārtne: „Zvērināts advokāts Otilija K-is.” Droši vien tā (tas?) „jēmusi standas pie Gailis, Ozoliņs vai citas jkīdzies!” Palīdzīga roka ir sniegtā, ja tik glābējs sīlējūnu nenovilkis dibenā... Noklausīties latviešu valodas metodiku un mācīt latviešu valodu nelielas nedz grūti, nedz atbildīgs uzdevums arī filozofam un juristam. Jo tēvu valodu jau iemācījās šūpuli. Un lai kāda korporācija dabūtu de iure savu pirmdzīmtību, tā vieglu sīrī (un prātu!) atļāva tēvu valodas vietā celt godā atzinēju Muttersprache. Krizes un reprezentācijas laiki, tāpēc lombardā un sīkumu tīrgū daži kas nonāk, par ko vecajos labajos laikos pat nesapņoja. Igaunū studenti gan vēl tiepīgi turties, ir tad viena korporācija palikusi nezīnā stāvam, sak — neej ar stipro kaļā, nedz ar bagāto tiesā. Kr. D.

kur vien gribam, katrā persona pilnīgi savā rākstūrā. Dziedātājas balss ir augstas skolas, tomēr lielie skatuvēs gadi neļauj vairs apžilbinošas augšas jēmās, tās liela mākslinieku, joti smalkjātīgi sedz. Jaunais tenors Alkaide ir vēl skatuviski nobriedis, bet dziedājumā parāda labu gatavību.

Mēs seviski lesakām: apmeklet „Līktenē varā varā”, viņā ļoti daudz dziedājumu, brīnišķīgi kopī un ansambļi, brižam arī atjautīgs humors un jaunība, kaut gan operas pamatnoskoņums ir drāmatisks ar daudz cilvēcīgām dzīvēm un mokām. Aizbraukus Kavarras vieta — lomu dziedās Arnolds Jēkabsone. Alzādam, ka patēri lomu Niedra dzied reti pacīlāti, kā arī spēj valdzīnāt Brechman - Steneles Leonoras loma. Lesakām apmeklet arī Kuzņecovas izrādes, jo ir baidījums redzēt un dzirdēt izjustos telojumus un dziedājumus. Kā arī aizrādām vēlreiz uz jauno skaisto baletu „Don Kichots”, kuŗš ir viegls un nenogurdina, bet gan iepriecina, ir atjautīgs un interesants.

Alzādam, ka 11. nov. Latvijas Konzervātorijā tiek sākti operas klasses audzēknu vākars ar dirigenta Vagherta vadību un Arbenīja režījā. Diriges jaunie dirigenti paši audzēkņi orkestri.

Svētkos izrādis opera „Spridītī”, kā arī Fra Diavolo. Pirmā leģavusī istu pasākums bezbedību un spožumu ar Rebānes - Spridīša izpildījumu.

Ed. Grīnvalds.

Teātri.

Nacionāla Teātri beidzama laikā notikušas divas pirmizrādes. Pirmā no viņam bija salīta kopā ar aktieru un režisora Valdemāra Švarca 25 gadu darbības jubileju skatuves māksla. Ta bija kāda ungaru rakstnieka Sēnes komēdija ar nosaukumu — Kad sīrīs sak kvēlot —. Viņas literārās vertības stipri viduvēja, bet publīkai viņa var patīk, jo darbība norit Itālijā ar dziesmām un citiem romantiskiem atribūtiem. Pats jubilārs Valdemārs Švarcs tēloja vienu no galvenām lomām, korekti, ar lielu skatuves rutīnu. Parejās lomā — Lītija Erika, Jānis Lejīns, K. Podnieks un citi.

Pēc labi apmeklētās izrādēs notika sīrsīga jubilāra sumināšana. Viņu ar ordeņiem, balvām un ziediem bija atcerējušies Valsts prezidents, valdības, daudzas kultūrālās iestādes, cīnītāji, draugi un pagājēji. Arī mēs no savas puses novēlam viņam to labako.

Otra Nacionāla Teātra pirmizrāde notika tieši 18. novembrī. Izrādīja Annas Brigaderes jauno lielu tragediju — Pastari — pie kuras mēs pakāpēsimies vēlāk atsevišķā rakstā.

Tagad pāriem uz Dailes Teātri. Tas joprojām mitīnās vēl pagaidā telpās, bet ar jaunuzvedumiem tomēr nenogurst. Tā 24. XI uzveda K. Abeles komēdiju — Tautas darbinieki un mila —. K. Abele kadereiz kļuva plaši pazīstams ar savām fantastiskām lugām — Ligatura — un

Universitātes ziņas.

Nākošā sēmestri lekciju naudu piejems tikai no 1932. g. 2. līdz 15. janvārim. Anketas lekciju naudas atsvabināšanai jāiesniedz līdz 7. janvārim.

Tekošā sēmestri lekcijas pārrauks 13. decembrī līdz 15. janvārim. Medecinas fak. VI. kursam Ziemas svētku brīvlaiks gan ilgs tikai 10 dienas — no š. g. 23. dec. līdz 3. janvārim 1932. g.

Apliecības dzelzceļu billešu iegūšanai par pāzeminātu maksu bez vienreizējiem braucieniem mācību pārrauku laika (Ziemas svētkos, Lielās svētkos, Vasaras svētkos, vasaras brīvlaikā), universitātes vadība izdod tikai ārkartējos gadījumos ģimenes dzīvē (nāves, slimību un tamlīdzīgos gadījumos) par ko jāturāda neapšaubāmi rakstiski pierādījumi. Lūgumi izsniegt šīs braukšanas apliecības, iesniedzami sekrētarīatā vismaz trīs dienas leprieķā, izjemot minetos ārkartējos gadījumos. Apliecības izsniedz kancleja, uziādot mātrikulu, kurā jābūt atzīmei par visu saistību (ar universitāti u. t. t.) nokārtošanu. Lūgumrakstu iesniedzot jānomaksā Ls. 0,10.

Prasību par ūdu liku atvelešanu un anatomijs praktisko darbu vajadzībām proporcionāli ūdu studentu skaitam fakultātē nodomājuši izsniegt medicīnas fakultātes pirmo kursu studenti savas fakultātes vadībai, tādās baumas cirkulē universitāte. Polijas ūdu grātu pamata bijusi ūdas studentu prasības neievērošana. Nav tomēr tiem, ka mūsu jaunie mediķi tik neapdomīgi spēlēsies ar uguni un ticam, ka šīs ziņas paliks arī tikai nepamatotas baumas.

Studentu mitne.

Š. g. decembra sākumā Studentu padome atvēr studentu mitni, kas pašlaik tiek ierikota vienā no padomes nama, Valdemāra ielā Nr. 69, lielākiem dzīvokļiem. Mitne būs priekšīmīgi iekārtota un tāni varēs uzņemt 12 studentus. Par dzīvošanu mitnē, ieskaitot apkalpošanu, tējas un kafijas pagatavošanu, gultas segu un gultas veju, ar pēdējās mazgāšanu, no studenta paredzēts pēmt Ls. 16.— atlīdzības mēnesi. Mitnē uzjems pirmā kārtā trūcīgākos studentus.

Mitne domāta kā mazs atvieglojums studentiem dzīvokļu apgādes ziņā un reizē arī kā šāda institūta izmēģinājums, lai gūtu attīcīgos piedzīvojumus jauncejamā studentu nama iekārtošanas jautājumā.

Anketas — lūgumi par uzjemu mitnē dabūjami studentu padomes birojā, Universitātes vecā ēkā, un tie

jāiesniedz studentu namu pārvaldes komisijai, Valdemāra ielā Nr. 69, līdz š. g. 10. decembrim. Tuvākus paskaidrojumus mitnes lietā sniedz studentu nama pārvaldniks J. Spilva, tālr. 21954, no 15—16.

Paziņojums.

Studentu padomes nama, Valdemāra ielā Nr. 69, ar 1931. g. 1. decembri atbrivojas viens cetrīstābu dzīvoklis.

Tuvaki nosacījumi par izrējamo dzīvokli — pie nama pārvaldnieka turpat, vai pa tājruni Nr. 21954, no plkst. 15 — 16.

L. U. S. A. B. valde paziņo biedrīlem sekošo:

1. Ārkartēja biedru sapulce notiks š. g. 5. dec. pl. 19.30 Torņa ielā 4, dz. 2.

D! K!

1. Amatpersonu vēlēšana.
2. Protokola noslēšana.
3. Valdes ziņojums.
4. Revizijas kom. ziņojums.
5. Kases un loterijas pārskatu piejemšana.
6. Telpu jautājums.
7. Dažādi jautājumi.

Pec statutiem sapulce pilnītiesīga pie jebkura ieradušos biedru skaitā.

2. Daudzi biedri nav vēl reģistrējušies un nokārtojuši biedru maksu, lai gan termiņs — 15. nov. — jau pāgājis. Lai dotu kommilitoniem iespēju šos pienākumus vēl nokārtot, valde pagarina reģistrēšanos un biedru naudas nomaksas līdz š. g. 5. dec.

3. 13. dec. eglites vakars, pl. 18. poļu pamatskolās telpās (Torņa ielā, ieeja no Meierovica b. puses). Ieeja pret ziedojušiem sākot no 50. sint Programmā: com. B. Radžīga priekšlas: „Jespaidi Amerikā.“ Debates. Omulības vakars ar savstarpēju apdāvināšanos, Ilmonādes galdu, deju.

Prūsijas izglītības ministrija nodevusi Berlīnes universitātes rīcībā t. s. „Ballhaus zur Ressource“, kuju universitātes vadībā izbūvēs par studentu namu. Pārbūves darbus veiks līdz vasaras sēmestra sākumam. Sakarā ar to nolemts jemi no studentiem niecīgu piemaksu studentu nama uzturēšanas izdevumu segšanai.

Jauna stipendija.

Sakarā ar Cēsu virsmežniecības 10 gadu jubileju tās darbinieki bija š. g. septembrī satikojuši Cēsu viesīgās biedrības telpās teātra izrādi, kas deva apm. Ls. 600.— skaidra atlikuma. No šīs summas, kas vēl palielināsies no izrikojumu atlikumiem, ziedojušiem u. t. t., uz Cēsu virsmežniecības vadītāja inž. mežkopja K. Auškapa ierosinājumu nolēma piešķirt ik gadus stipendiju kādam centīgam Cēsu virsmežniecības darbinieka bērnam, kas apmeklē universitāti, vidus- vai arodskolu. Priekšroku bauda studējošie. Šogad stipendija Ls. 300.— apmērā piešķirta stud. silv. A. Kikutam.

Sports.

Universitātes sports pāris gados paspējis izveidoties netikvien par plašāko L. U. studentu padomes pasākumu, bet arī par vispusīgāko sporta organizāciju Latvija. Par U. S. darbības plašumu liecīna liečiņi pastāvošo sekciju skaits — ka vieglatlētikas, futbola, basketbola, volejbola, ledus hokeja un bendi, airētāju, vingrotāju, slēpošanas, paukošanas, tenisa, plastikas u. c. Daudzās sporta nozarās U. S. kā uzrādito panākumu, tā atī dalībnieku skaita ziņā ievērodošo, val vismaz vienu no pirmām vietām. U. S. basketbolisti guvuši izcilus panākumus arī ārzemju turnejās, veicot labākas polu, čeku, ūciešu un franču vienības. Dzīvi sporta sakari tiek uzturēti ar tuvāko Baltijas valšķu studentiem, rikojot un piedaloties gan SELL (Somija, Eišija, Latvija, Lietuva) olimpiādes, gan arī atsevišķas sacensībās ar kaimiņu — Igauniju un Lietuvu studentu reprezentācijām vienībām.

Atsevišķu sekciju dalībnieku skaits strauji pieauga, kas rāda kā U. S. dibināšana nav bijusi lieka. Pieaudzis arī vingrotavas apmeklētāju skaits, sevišķu uzslavu te pelna mūsu kommitiņes, jo vingrošanas stundu dalībnieces skaits ziņā pārsēpē pat virēšus, kas liecīna, ka latvju studentes pareizi izprot fiziskās audzināšanas nozīmi. Vingrotavas telpas izmantotas jau no septiņiem rīta(!), pie kam apmeklētāju caurmērs ir 20 personas stundā. Kā lieš traucēkļi uzsakātas tas, ka U. S. spēsti izdevīgākās pēcpusdienas stundās izrēt vingrotavu citām sporta organizācijām, kas dod ienakumus apm. Ls. 4000.— gadā, bet paturot zāli vienīgi U. S. darbībai, tas cirstu budžetā lieļu robu.

Jā runājam par studentu nama celšanu, tad tājā nepieciešama moderni iekārtota vingrotava, kā tas ir pie Amerikas un Vakar-Eiropas valšķu universitātēm. Pat mūsu kaimiņi igaunji ņāzīgi alzīsteigūšes mums prieķā.

Kā jau aizrādīts, U. S. darbība gājusi stipri plašumā, varbūt vienā otrā gadījumā pat par tālu (plm. zīgū sporta sekcijas dibināšana) tādēļ U. S. turpmāk attīstība jābet varādzījumā, izkopjot un pievelket lielāku dalībnieku skaitu populārākam sporta nozarēm, kā vieglatlētikai un spēlēm, kur līdz šim darbība galvena kārtā aprobežojusies ar reprezentācijā komandu treniņiem, izdot tam nereti pat diezgan pārvas summas (plm. šovasar samaksāts Ls. 1000.— tutbola treneram).

Viens no tuvākiem U. S. udevumiem ir arī fiziskās audzināšanas obligātorisku levensānu (vismaz jauniem sēmestriem), jo ņāzīgi mēs esam palikuši aiz visām kultūras valstīm.

Studenti — labākie vieglatlēti. Ganādz visās valstīs studentiem sporta pieder va-

došā loma. Sevišķi izcilus stāvokli studenti ieņem vieglatlētikā. Tā ZASV vieglatlētu komandas, kurās parasti pasaules olimpiādes iegūst olimpisko medaļu lauvas tiesu, sastādās gandrīz vai 100% apmērā no studentiem. Ka arī nākošas pasaules olimpiādē, kas, kā zināms, notiks 1932. g. vasarā Los Andželesā, amerikāņi studenti būs uzvaras favorīti, liecīna viņu ūdgāda ūni vērītā meistarības cīkīkā rezultāti. Šī gada sakīstes norisinājās Filadelfijā un atzīmēja 55. gada gajumu, kas spilgti rāda amerikāņu studentu ilgo vēsturi vieglatlētikā. Šī gada meistarī parādīja sekošus rezultātus — 100 jardu skrejējā (apm. 91,5 m) Vikoffs 9,6 sek.; 220 jardos Tolans 21,1; 440 jardos Viljams 47,4; 880 jardos (804,5 m) Eastmans 1 min. 54,4 sek.; 1 jūdze (1609 m) Hallovels 4:18; 2 jūdzes Mak-Kluskejs 9:26,6; 120 jardu barjerskrējēja Reklors 14,6; lode Halls 14,98 m diskā Jones 48,52 m, šķēpa Čerčīls 67,35, veserī Frankonnors 50,97; augstlēcēja O'Konnors 1,956 m, tālēcēja Barbers 7,71, kārtlēcēja Grabers 4,28. Šie rezultāti, ar nedaudz izjūtēm, ir tādi, kādus ņāzās Eiropas sportisti nav spejuši sasniegt.

Uzlecošās saules zemes — Japānas vieglatlēti pēdējos gados stipri progresa īši. Arī studenti dominējošā vieta (Lai acerāmies viņu panākumus kaut vai pag. gada Eiropas turnējās laikā — plm. pārliecībā uzvāra valšķu sakīstē ar Igauniju un lieliski rezultāti iekšā Darmštates olimpiādē). Ka jāpānai studenti būs amerikāņu nopietnākie pretinieki Los Andželesā (vismaz sprintā un lēcējā), rāda viņu ūdgāda meistarības rezultāti — 100 m. skrejējā Jošioka 10,5 sek.; 200 m. Jošioka 21,3; 400 m. Nakajima 49,6; 800 m. Frejida 1:59,2; 1500 m. Ozaka 4:15,4; 10000 m. Kitamoto 33:20,2; 110 m. barjerskrējēja Fujita 15,5; 400 m. barj. Josivara 57,8; lode Saito 13,31 m.; diskā Ikašiba 41,23; šķēpa Sumijoši 462,73; augstlēcēja Kimura 1,90; tālēcēja Kavagishi 7,22; kārtlēcēja Nišida 4 mtr.; trissjēcēja Ošima 15,23 m.

Arī Eiropas vadošās valstis — Somija un Vācija labāko sportistu starpā daudz studentu. Te studentiem fiziskā audzināšana ir obligātoriska, un tādēļ nav ko brīdinies, ja somu studentu 2. garnitūra viegli velca igaunju, latvju un lietuvju studentu izlasi.

Ari latvju studenti devuši valsts reprezentācijai komandai daudz vērtīgu spēku (H. Vitols, Rozenbergs, M. un V. Mūzis, Jekals, E. Bergs u. c., ūdgā Nasbergs, Migla, Bērtulis un Riekstīgs), taču Latviju studentiem vieglatlētikā vēl nepieder tāds noteicīšs vārds, kā amerikāņu kommitiņiem. Par īemesu tam, pa dajai tas, ka lielāka daļa studentu-sportistu blakus studijām spēsti paši pelnīt dienīško uz-

Grāmatu apskats.

Berlinē izdots otrs sējums fundamentālam darbam, kas saucas „Pasaules vēsture propileji“, prof. Valtera Getca redakcijā. Otram sējumam nosaukums — Roma un Ellāda.

Dzejnieka Rilkes trešais vēsturu krājums iznācis Vācijā. Viņš Rilke apraksta savu Krievijas ceļojumu un satikšanos ar Tolstoju.

Londonā izdots Nataniela Lloida grāmata „Angļu mājas vēsture“, kur sīki apskaitīta angļu dzīvokļa iekārtas un kultūras evolūcija no aizvesturiskiem laikiem līdz šai dienai.

Arturs Oppmans, pazīstamais polu dzejnieks miris Varšavā 64 gadu vecumā. Visas savas dzejās līdz šim tas izdevis zem pseudonīma — „Ors — Ots.“

Džons Lains — angļu dzejnieks, nosaukis savu pēdējo dzēju grāmatu — „Opus XI un XII.“ Grāmatā, tiešām, ir tikai divas dzejās.

Prof. Reids — bezdāmu pulvera izgudrotājs — miris Londonā, š. g. 18. nov. Pēdēja laikā tas dzīvojis pilnīgi noslēdzies no visiem cilvēkiem un viņa nāvi konstatējis, kā pirmsā, pārtikas preču tirgotājs, kas plegādājis viņam neptecīšos produktus.

Norvēgijā veic plašus priekšdarbus nācionala rakstnieka Bjernsterna Bjernsona 100 gadus dzīmšanas dienās atzīmēšanai, kas paredzēta 8. dec. 1932. g.

Rakstnieka atrātnē tagad 98 gadi un savā 99. dzives gada, tā noteiktā domā piedalīties vira pliemīgas svītbās.

Džons Mesfields — angļu dzejnieks un laureats — raksta, ka dzejās māksla pārdzīvojot tagad vispārēju krīzi. Nākotne dzejnieki rakstīšot tikai aprobežotam skaitam lasītāju un savas dzejās lasītā tikai izmeklētā auditorijā.

No savas puses varam atzīmēt, ka līdzīgu krīzi dzēja angļu literatūra pārdzīvoja pirms slavenā Šotiāndēsu tautas dzējnieka Berne's parādišanās. Nāca Berne un dzēja ieguva jaunu nozīmi un saturu.

Berlinē atzīmēta simts gadu nāves dienās pīemiņa slavenajam filosofam Hegelim. Viņa dialektiskās metodes markisms ideoloģija lika savas mācības pamatā. Bet dialektika bez atzinās teorijas paliek neauglīga un, tā arī markismā Hegeļa filosofija izrādīja par danājēju dāvanu.

Džuzepe Borgēze — populārais itāļu rakstnieks — publicējis plašu darbu, kas saucas „Itāļu literatūras nozīmē“. Borgēze joti nozīlo itāļu literatūras pagrimumu. Tagad lasītājus apmierinājot tikai tulkojumi. Vai tas norāda, ka fašisms savā vienpusībā ir likvidējis arī kultūrālās dzīves daudzveidīgos prestatās, no kuriem, iespējams, radījās parādījums?

Emīla Azāna izdevniecības firma skaitas par dārgako ne tikai Parīzē, bet — arī visā kontinentā. Nupat viņa izdevusi Raibē kopoto rakstu krājumu, Bulanžē redakcija. Rābile raksti sakopoti trīs sējumos un katrā

turu, kadēj arī sportam var affināt samērā maz laika.

Apstiprināti rekordi. Vieglatlētikas savienības rudensāssapulce apstiprinājusi veselu rindu šogad uzstādīto rekordu. Jauno rekordu liekātā daļa pieder Rīgas polic. darbinieku sp. kluba locekļiem, bet arī US nav palicis beša — apstiprināts 3×1000 m stafetvienības (Riekstīš, Bērtulis un Migla) sasniegums — 8 min. 7,2 sek., 4×1500 m stafetē (tie paši un Gružītis) 17 min. 48 sek., kā arī Peteris Bērtujs sasniegums 1000 m skrejējā 1 min. 37,8 sek. un Violetas Eversā pārkāpums augstlēkšanā — 1,46 m.

US vādītās Plūme uz jautājumu, kur radīsies nāuda jašanas sporta vajadzībām, minēja sporta instruktora posteni, kur varētu pajemt. Vai studentu fiziskās audzināšanas lietā ar to būtu pakalpots, ja samazina instruktori algi, vai pat tos nealgo, bet veicina aristokrātisko jašanas sportu?

Igaunijā students Sule tiek uzskatīts kā viens no drošākajiem igaunu kandidātiem Los Andželesā olimpiādē. Igaunijā tiešām var būt lepni uz savu Suli, jo viņš ar savu sasniegumu ūdgāpu mešanā — 69,54 mtr., ierindojies